

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

“ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΜΕΙΟΨΗΦΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ”

**ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ: ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΑΝΔΡΕΑΣ, Α.Μ.2106
ΧΟΥΡΔΑΚΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ, Α.Μ 2335**

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: ΜΠΙΜΠΙΑ ΕΜΜΑΝΟΥΕΛΑ

**ΗΡΑΚΛΕΙΟ
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2009**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 2190/1920 ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ 3604/2007.....	7
ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΜΕΙΟΨΗΦΙΑΣ ΣΤΗΝ Α.Ε.	8
• ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ ΓΙΑ ΣΥΓΚΛΗΣΗ ΕΚΤΑΚΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ	8
• ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ ΓΙΑ ΑΝΑΒΟΛΗ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ	9
• ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ ΓΙΑ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗΣ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ	11
• ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΚΥΡΩΣΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ	12
• ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΝΑΚΛΗΣΗΣ ΜΕΛΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ	15
• ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΣΚΗΣΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ	16
• ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΠΑΡΕΜΠΟΔΙΣΗΣ ΕΓΚΡΙΣΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΑΝΩΝΥΜΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΜΕ ΜΕΛΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΕΣ ΚΑΙ ΣΥΓΓΕΝΕΙΣ Η ΣΥΖΥΓΟΥΣ ΑΥΤΩΝ	19
• ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΕΝΑΝΤΙΩΣΗΣ ΣΕ ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΙΤΗΣΕΩΣ Η ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΥ ΤΗΣ ΑΝΩΝΥΜΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΕ ΑΞΙΩΣΕΙΣ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗΣ ΚΑΤΑ ΜΕΛΟΥΣ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ	21
• ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΕΝΑΝΤΙΩΣΗΣ ΣΕ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΤΑΚΤΙΚΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΚΑΤΑΒΟΛΗ ΑΜΟΙΒΗΣ Η ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗΣ ΣΕ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ	22

● ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΥΡΙΩΣ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	22
1. Γενικά	22
2. Έλεγχος από τη μικρή μειοψηφία.....	25
3. Έλεγχος από τη μεγάλη μειοψηφία.....	27
● ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ.....	29
1. Η ενημέρωση των μετόχων γενικά - Ατομικό δικαίωμα ενημέρωσης.....	29
2. Το δικαίωμα ενημέρωσης ως δικαίωμα μειοψηφίας.....	31
● ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΘΕΜΑΤΟΣ ΤΗΝ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΞΗ	34
● ΕΞΑΓΟΡΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΤΑΙΡΙΑ ΜΕΤΟΧΩΝ ΤΗΣ ΜΕΙΟΨΗΦΙΑΣ	35
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ.....	38
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	39

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στα πλαίσια της λειτουργίας μιας ακραιφνώς κεφαλαιουχικής εταιρείας, όπως είναι η ανώνυμη, η πλειοψηφία των μετόχων μπορεί να ασκεί έντονη επιρροή, ακόμα και στις αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου, συστέλλοντας ταυτόχρονα την τυχόν αντίθετη θέση της μειοψηφίας. Το ενδεχόμενο άσκησης της πραγματικής διοίκησης της ανώνυμης από την ισχυρή πλειοψηφία των μετόχων, αντιμετωπίστηκε νομοθετικά με την αναγνώριση διακριτών δικαιωμάτων στη μειοψηφία, δηλαδή σε ομάδα μετόχων που εκπροσωπούν ορισμένο ποσοστό του μετοχικού κεφαλαίου.

Το ποσοστό επί του κεφαλαίου που απαιτείται για την άσκηση των παραπάνω δικαιωμάτων εξαρτάται αναλογικά από την επιμέρους σημασία καθενός από αυτά για τη λειτουργία της εταιρείας, γι' αυτό και ο νόμος διακρίνει ανάμεσα στη λεγόμενη «μεγάλη» και «μικρή» μειοψηφία. Μάλιστα ο νέος νόμος 3604/2007 μείωσε το απαιτούμενο ποσοστό της «μεγάλης» μειοψηφίας από 1/3 σε 1/5 του κεφαλαίου, διευκολύνοντας έτσι σημαντικά την άσκηση των δικαιωμάτων της μειοψηφίας. Διατήρησε ωστόσο το ποσοστό της «μικρής» μειοψηφίας σε 1/20 του κεφαλαίου, μετατρέποντας ταυτόχρονα το δικαίωμα παροχής πληροφοριών σε ατομικό δικαίωμα που πλέον ανήκει σε κάθε μέτοχο.

Τα ανωτέρω ποσοστά μπορούν μεν να μειωθούν από το καταστατικό της εταιρείας, όχι όμως πέραν του ημίσεως που ορίζεται στο νόμο. Περαιτέρω διευκόλυνση κατά την άσκηση των εν λόγω δικαιωμάτων συνιστά το γεγονός, ότι δεν είναι πλέον υποχρεωτική η κατάθεση των μετοχών, αλλά η μετοχική ιδιότητα μπορεί να αποδεικνύεται και με άλλους τρόπους.

Με βάση το περιεχόμενό τους, τα δικαιώματα της μειοψηφίας αφορούν κατά βάση την πληροφόρηση των μετόχων, τον έλεγχο της διαχείρισης της εταιρείας, τη ματαίωση λήψης απόφασης της Γενικής Συνέλευσης (Γ.Σ.), καθώς και την ακύρωση απόφασης της τελευταίας.

Ειδικότερα, το δικαίωμα ενημέρωσης δια παροχής πληροφοριών από το Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.), αποβλέπει στη διαφώτισή της μειοψηφίας σχετικά με την

κατάσταση της εταιρείας, ώστε να εξασφαλίζεται η προσήκουσα άσκηση των δικαιωμάτων της και ιδίως του δικαιώματος ψήφου. Έτσι, στη μειοψηφία του 1/20 του μετοχικού κεφαλαίου αναγνωρίζεται το δικαίωμα πληροφόρησης για τα ποσά που καταβλήθηκαν σε μέλη του Δ.Σ. ή σε διευθυντές της εταιρείας από οποιαδήποτε αιτία την τελευταία διετία. Στη μειοψηφία του 1/5 παρέχεται επιπλέον το δικαίωμα πληροφόρησης για την πορεία των εταιρικών υποθέσεων και την περιουσιακή κατάσταση της εταιρείας.

Το Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.) μπορεί να αρνηθεί την παροχή των πληροφοριών για αποχρώντα ουσιώδη λόγο που αναγράφεται στα πρακτικά και μπορεί να συνίσταται στην ήδη υφιστάμενη εκπροσώπηση των αιτούντων μετόχων στο Δ.Σ.. Τυχόν αμφισβητήσεις επιλύονται από το μονομελές πρωτοδικείο της έδρας της εταιρείας κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, οπότε το δικαστήριο μπορεί να υποχρεώσει το Δ.Σ. να παράσχει στους μετόχους τις πληροφορίες που αρχικά αρνήθηκε. Επιπλέον, η απόφαση της Γ.Σ. που ελήφθη χωρίς να παρασχεθούν οι οφειλόμενες πληροφορίες είναι ακυρώσιμη, σύμφωνα με το άρθρο 35^α παρ. 2 του νόμου 2190/1920.

Εξάλλου, στη μειοψηφία του 1/20 του μετοχικού κεφαλαίου παρέχεται το δικαίωμα αναβολής λήψης απόφασης της Γ.Σ. μία μόνο φορά, προκειμένου να μπορέσουν οι μέτοχοι να προετοιμαστούν και να ενημερωθούν επαρκώς για τα θέματα της ημερήσιας διάταξης. Με αίτηση δε μετόχων που εκπροσωπούν το ίδιο ποσοστό διεξάγεται υποχρεωτικά ονομαστική ψηφοφορία, ενώ αναγνωρίζεται πλέον και ρητά σε μετόχους εκπροσωπώντας το 1/20 του μετοχικού κεφαλαίου το δικαίωμα αναγραφής θέματος στην ημερήσια διάταξη, δικαίωμα που γινόταν άλλωστε ήδη ερμηνευτικά δεκτό. Η ίδια μειοψηφία μπορεί επίσης να ζητήσει από το Δ.Σ. τη σύγκληση έκτακτης Γ.Σ. και, σε περίπτωση αυθαίρετης αδράνειας του, να προκαλέσει με αίτησή ασφαλιστικών τη σύγκλησή της με απόφαση του μονομελούς πρωτοδικείου.

Ιδιαίτερη σημασία ενέχει το δικαίωμα ελέγχου της διαχείρισης της εταιρείας, δηλαδή ο έκτακτος ή δικαστικός έλεγχος της ανώνυμης, που όταν ζητείται από τη μειοψηφία αποσκοπεί στη συγκέντρωση στοιχείων για την άσκηση αγωγής αποζημίωσης

κατά μελών του Δ.Σ. Ο έκτακτος έλεγχος αφορά το κατά πόσον η οικονομική διαχείριση της εταιρείας και η κατάρτιση των ετησίων οικονομικών καταστάσεων της έγιναν σύμφωνα με το νόμο, το καταστατικό και τις αποφάσεις της Γ.Σ. Η διενέργειά του διατάσσεται από το δικαστήριο, εφόσον πιθανολογούνται παραβάσεις, ενώ το αντικείμενο του ελέγχου διαφέρει ανάλογα με το αν ασκείται από μετόχους εκπροσωπώντας το 1/20 του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου ή από μετόχους εκπροσωπώντας το 1/5 αυτού. Στην πρώτη περίπτωση ο έλεγχος διατάσσεται εφόσον πιθανολογείται η τέλεση των καταγγελλόμενων πράξεων εντός τριών ετών από την έγκριση των οικονομικών καταστάσεων της χρήσης κατά την οποία αυτές φέρεται να ενεργήθηκαν. Στη δεύτερη περίπτωση ο έλεγχος διατάσσεται εφόσον από την όλη πορεία των εταιρικών υποθέσεων γίνεται πιστευτό, ότι η εταιρεία δεν διοικείται όπως επιβάλλει η χρηστή και συνετή διαχείριση. Το δικαστήριο μπορεί να κρίνει ότι ο έλεγχος δεν δικαιολογείται, αν οι αιτούντες μέτοχοι εκπροσωπούνται στο Δ.Σ., εφόσον όμως κρίνει βάσιμο το αίτημα αναθέτει τον έλεγχο σε έναν τουλάχιστον ορκωτό ελεγκτή-λογιστή.

Επιπλέον, στη μειοψηφία του 1/10 του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου αναγνωρίζεται το δικαίωμα άσκησης της εταιρικής αγωγής αποζημίωσης κατά των μελών του Δ.Σ., ενώ η ίδια μειοψηφία μπορεί προς το σκοπό αυτό να προκαλέσει το δικαστικό διορισμό ειδικών εκπροσώπων για τη διεξαγωγή της δίκης. Σε ορισμένες περιπτώσεις μάλιστα η μειοψηφία μπορεί να αντιταχθεί στη λήψη αποφάσεων της Γ.Σ. ματαιώνοντάς τις, ασκώντας έτσι ένα είδος δικαιώματος αρνησικυρίας. Συγκεκριμένα, μειοψηφία του 1/5 μπορεί να ματαιώσει τη λήψη απόφασης σχετικά με συμβιβασμό ή παραίτηση της εταιρείας από απαιτήσεις αποζημίωσης κατά μελών του Δ.Σ. Μειοψηφία του 1/3 μπορεί να ματαιώσει την παροχή άδειας από τη Γ.Σ. για τη σύναψη σύμβασης μεταξύ της εταιρείας και μελών του Δ.Σ. ή άλλων προσώπων, ενώ μειοψηφία του 1/10 μπορεί να αντιταχθεί στην έγκριση της Γ.Σ. για τη χορήγηση αμοιβής ή αποζημίωσης σε μέλη του Δ.Σ., αντίρρηση η οποία είναι προϋπόθεση για τη δικαστική μείωση της αμοιβής ή της αποζημίωσης.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην Α.Ε, ως κεφαλαιουχική εταιρεία, είναι προφανές ότι κυριαρχεί η βούληση των μετόχων της πλειοψηφίας. Αυτή πολλές φορές διοικεί την εταιρία με αποκλειστικό γνώμονα το συμφέρον της, αγνοώντας τα εύλογα συμφέροντα των μέτοχων της μειοψηφίας, όσο ισχυρή και αν αυτή είναι, συχνά, μάλιστα, αγνοώντας και το πραγματικό συμφέρον της εταιρίας.

Με σκοπό την περιστολή της παντοδυναμίας της πλειοψηφίας, ο νόμος, με διατάξεις αναγκαστικού δικαίου, αναγνωρίζει τα λεγόμενα «δικαιώματα της μειοψηφίας». Πρόκειται για τις εξουσίες, που παρέχει για συγκεκριμένα θέματα σε έναν ή περισσότερους μετόχους, των οποίων οι μετοχές αντιστοιχούν σε ορισμένο ποσοστό του μετοχικού κεφαλαίου Έτσι, δημιουργείται και το κίνητρο επενδύσεων και καλλιεργείται κλίμα εμπιστοσύνης μεταξύ των μετόχων. Τα δικαιώματα αυτά αναφέρονται για εξουσίες που παρέχονται επί συγκεκριμένων ζητημάτων σε ένα ή περισσότερους μετόχους, των οποίων οι μετοχές εκπροσωπούν ορισμένο ποσοστό και πάντως μικρότερο από 1/2 του μετοχικού κεφαλαίου.

Τα δικαιώματα μειοψηφίας αφορούν ποικίλα θέματα, από τα οποία άλλα αναφέρονται στη λειτουργία της γενικής συνέλευσης και άλλα στη δράση και λειτουργία του διοικητικού συμβουλίου. Από άποψη περιεχομένου, μπορούν να διακριθούν σε δικαιώματα που αποσκοπούν στην ενημέρωση του μετόχου, τον έλεγχο της διαχείρισης, τη ματαίωση λήψης απόφασης από τη γενική συνέλευση, την επιβολή της βούλησης της μειοψηφίας και την ακύρωση απόφασης της γενικής συνέλευσης. 1. Από άλλη άποψη, μπορούν να διακριθούν σε δικαιώματα της «μεγάλης» ή της «μικρής» μειοψηφίας και απαριθμούνται, κατά τρόπο περιοριστικό, στο άρθρο 39.

ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 2190/1920 ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ 3604/2007

Ο νέος νόμος 3604/2007, τροποποιώντας τον κ.ν. 2190/1920, προσπάθησε να ενισχύσει παραπέρα τη θέση του μετόχου. Έκρινε, όμως, ότι η βελτίωση της θέσης της μειοψηφίας δεν θα μπορούσε να είναι έντονη και απότομη, ώστε να μη διαταραχθούν οι ισορροπίες στο εσωτερικό της εταιρίας. Με τη σκέψη αυτή δεν διευρύνθηκε ο κατάλογος των δικαιωμάτων της μειοψηφίας παρά μόνο στο μέτρο που ως νέο δικαίωμα προστέθηκε η δυνατότητα προσθήκης νέου θέματος στην ημερήσια διάταξη γενικής συνέλευσης που έχει ήδη συγκληθεί. Όμως, μειώθηκαν τα ποσοστά για την άσκηση των δικαιωμάτων μειοψηφίας από 1/3 σε 1/5, το δικαίωμα πληροφοριών σε σχέση με την εκτίμηση των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης γενικής συνέλευσης που ανήκε στο 1/20 του κεφαλαίου αναγνωρίζεται πλέον ως ατομικό δικαίωμα. Παραπέρα, εισάγεται η μείωση των ποσοστών για λήψη κάποιας πρωτοβουλίας ή για να καταστεί αδύνατη η λήψη κάποιας απόφασης ή για να αντισταχθούν οι μέτοχοι σε κάποια ενέργεια. Μικρά ποσοστά προβλέπονται για να ζητηθεί η ακύρωση απόφασης της γενικής συνέλευσης (άρθρο 35α § 3). Στην προστασία της μειοψηφίας, εξάλλου, αποβλέπει και η δυνατότητα εκλογής του διοικητικού συμβουλίου με ψηφοδέλτιο, η δυνατότητα της μειοψηφίας να ζητά τη λύση της εταιρείας, την εξαγορά των μετοχών της είτε από την εταιρεία είτε από τον πλειοψηφούντα μέτοχο.

Το καταστατικό δεν μπορεί να καταργήσει ή περιορίσει τα δικαιώματα μειοψηφίας. Έτσι, δεν μπορεί να αυξήσει μπορεί όμως, να μειώσει τα ποσοστά που προβλέπει ο νόμος για την άσκηση των δικαιωμάτων μειοψηφίας. Στις περιπτώσεις, πάντως, των δικαιωμάτων του άρθρου 39 η μείωση δεν μπορεί να είναι κάτω από το μισό. Εξάλλου, η άσκηση των δικαιωμάτων μειοψηφίας δεν μπορεί να υπερβαίνει τα όρια που θέτει το άρθρο 281 ΑΚ και 25 § 3 Συντ.

Σε όλες τις περιπτώσεις άσκησης των δικαιωμάτων μειοψηφίας οι μέτοχοι που ασκούν το δικαίωμα τους οφείλουν να αποδείξουν τη μετοχική τους ιδιότητα και τον αριθμό των μετοχών που κατέχουν κατά την άσκηση του σχετικού δικαιώματος. Τέτοια απόδειξη αποτελεί και η κατάθεση των μετοχών σύμφωνα με το άρθρο 28.

ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΜΕΙΟΨΗΦΙΑΣ ΣΤΗΝ Α.Ε.

• **Δικαίωμα υποβολής αίτησης για σύγκληση έκτακτης Γενικής Συνέλευσης**

Το δικαίωμα αυτό ανήκει σε μέτοχο ή μετόχους που εκπροσωπούν το 1/20 του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου. Ως μέτοχοι θεωρούνται οι κύριοι μετοχών κάθε είδους, ακόμα και εκείνοι των οποίων οι μετοχές δεν παρέχουν δικαίωμα ψήφου, ακόμα και εκείνοι που έχουν δικαίωμα επικαρπίας ή ενεχύρου σε μετοχές, αν έχουν, σύμφωνα με τα παραπάνω δικαίωμα συμμετοχής γενικής συνέλευσης. Όπως μόλις σημειώσαμε, το καταστατικό μπορεί να μειώσει μέχρι το μισό το ποσοστό, δεν μπορεί όμως, να το αυξήσει.

Το δικαίωμα ασκείται με έγγραφη αίτηση που επιδίδεται στον πρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου σε όποιον έχει την αρμοδιότητα σύγκλησης της γενικής συνέλευσης και αν η εταιρεία είναι σε εκκαθάριση, στους εκκαθαριστές. Η αίτηση πρέπει να περιέχει αίτημα σύγκλησης της γενικής συνέλευσης και, τουλάχιστον ένα θέμα για το οποίο είναι αυτή αρμόδια που πρέπει να αποφασίζει. Το θέμα αυτό μπορεί να είναι οποιοδήποτε

Οι μέτοχοι που δεν χρειάζεται να αιτιολογήσουν τη σύγκληση της γενικής συνέλευσης ή να εισηγηθούν τη λήψη κάποιας απόφασης, έχουν τη δυνατότητα να ζητήσουν περισσότερες φορές και οποτεδήποτε τη σύγκληση της γενικής συνέλευσης. Συγκεκριμένα υπάρχει δυνατότητα αίτησης των μετόχων της μειοψηφίας να συγκληθεί γενική συνέλευση προς απλή συζήτηση και ενημέρωση των μετόχων. Μάλιστα το διοικητικό συμβούλιο δεν μπορεί να απορρίψει την έγκριση ως παράλογη άκαιρη ή βλαπτική για την εταιρεία. Περιορισμό θέτει μόνο το άρθρο 281 αστικός κώδικας

Η μόνιμη επίδοση της αίτησης γεννά υποχρέωση του διοικητικού συμβουλίου να συγκαλέσει τη γενική συνέλευση, ορίζοντας ημέρα συνεδρίασης, που δεν πρέπει να απέχει περισσότερο από 45 ημέρες από την ημερομηνία της νόμιμης επίδοσης της αίτησης αυτής. Η ημερήσια διάταξη μπορεί να περιλαμβάνει και θέματα άλλα πέρα από εκείνα που αναφέρονται στην αίτηση της μειοψηφίας.

Η γενική συνέλευση της οποίας ζητείται η σύγκληση μπορεί να είναι συνήθης ή εξαιρετική, αρχική ή επαναληπτική. Μάλιστα υποστηρίζεται ότι, παρά τη διατύπωση του νόμου, μπορεί να είναι και τακτική.

Το διοικητικό συμβούλιο, αν παραλείψει να συγκαλέσει τη γενική συνέλευση μέσα σε είκοσι ημέρες (20) από την επίδοση της σχετικής αίτησης ή αν τη συγκαλέσει καθυστερημένα ή δεν ολοκληρώσει Τις ορμώμενες διατυπώσεις σύγκλησης, υπέχει τόσο αστική όσο και ποινική ευθύνη. Παραπέρα με την πάροδο των είκοσι ημερών η μειοψηφία μπορεί να συγκαλέσει η ίδια τη γενική συνέλευση με δαπάνες της εταιρείας ύστερα από απόφαση του μονομελούς πρωτοδικείου της έδρας της εταιρείας, που δικάζει με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων αίτησή της, που στρέφεται εναντίον όλων των μελών διοικητικού συμβουλίου. Το δικαστήριο οφείλει να δώσει την άδεια στη μειοψηφία και όχι απλά να διατάξει το διοικητικό συμβούλιο να προβεί στη σύγκληση και μόνο αν αυτό αρνηθεί να το πράξει η μειοψηφία. Στη σχετική απόφαση ορίζεται ο τόπος και ο χρόνος της συνεδρίασης και η ημερήσια διάταξη.

• Δικαίωμα υποβολής αίτησης για αναβολή λήψης απόφασης από τη Γενική Συνέλευση

Μέτοχοι που εκπροσωπούν το 1/20 του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου μπορούν να ζητήσουν μία μόνο φορά αναβολή λήψης απόφασης από την Γενική Συνέλευση , με σκοπό την πληρέστερη ενημέρωσή τους και την καλύτερη προετοιμασία τους , ώστε να αποφεύγονται εσπευσμένες αποφάσεις. Με δεδομένο ότι η πλειοψηφία είχε τον χρόνο και τον τρόπο για πληρέστερη ενημέρωση, ορθότερο είναι να γίνει δεκτό πως η διάταξη αυτή (άρθρο 39& 3) αποβλέπει στην προστασία των συμφερόντων της μειοψηφίας .Εννοείται, βέβαια , ότι η μειοψηφία ,ασκώντας τα δικαιώματά της , θα λαμβάνει υπόψη και το εταιρικό συμφέρον.

Το δικαίωμα ανήκει στους παριστάμενους νόμιμα στη Γενική Συνέλευση έστω και αν αυτοί δεν παρίστανται καθ' όλη τη διάρκεια της ή έστω και να δεν έχουν δικαίωμα ψήφου. Μάλιστα, ανήκει και σε όσους έχουν επικαρπία ή ενέχυρο στις μετοχές. Το Δικαίωμα αναβολής της Γενικής Συνέλευσης έχει και η μειοψηφία του 1/20 των μετόχων

ιδιαίτερης κατηγορίας , όταν συνέρχεται η ιδιαίτερη συνέλευση, προκειμένου να αποφασίσει για θέματα που προβλέπονται στα άρθρα 3&5,4&5,13&12 και 15&5N.2190/1920.

Το δικαίωμα ασκείται με αίτηση, που μπορεί να είναι και προφορική , και απευθύνεται στον εκλεγέντα οριστικό πρόεδρο της Γενικής Συνέλευσης. Δηλαδή προς τον πρόεδρο που εκλέγεται από τη Γενική Συνέλευση μετά την συγκρότηση της σε σώμα .Εξάλλου, η αίτηση μπορεί να υποβληθεί οποτεδήποτε πριν την λήψη απόφασης επί του θέματος για το οποίο ζητείται αναβολή λήψης απόφασης. Δηλαδή, ακόμη και αν έχει λήξει η συζήτηση σχετικά με το θέμα αυτό.

Η αίτηση πρέπει να ορίζει θα θέματα της ημερήσιας διάταξης για τα οποία ζητείται η αναβολή, καθώς και την ημέρα συνέχισης της συνεδρίασης της Γενικής Συνέλευσης, που δεν μπορεί να απέχει περισσότερο από 30 ημέρες μετά την αναβολή. Το καταστατικό δεν μπορεί να επιμηκύνει την προθεσμία αυτή, προκειμένου να αποτρέπεται αφενός ή κωλυσιεργία και κατάχρηση του παρεχόμενου στους μετόχους της μειοψηφίας δικαιώματος και αφετέρου ο περιορισμός τους δικαιώματος αυτού. Σε κάθε περίπτωση, δηλαδή ακόμη και αν με την αίτηση δεν ορίζεται χρόνος συνέχισης των 30 ημερών. Και βέβαια θα πρέπει να υπάρχει τέτοια χρονική απόσταση ,που να επιτρέπει την τήρηση των προθεσμιών που προβλέπονται από τα άρθρα 27&2 και 28 και να καταστεί δυνατή η συμμετοχή στη Γενική Συνέλευση κατά την συνεδρίαση των νέων μετόχων. Η αίτηση δεν απαιτείται να είναι αιτιολογημένη και πρέπει να ασκείται μέσα στα όρια του άρθρου 281 Α.Κ. είναι δε πάντοτε ανακλητή.

Το αίτημα της μειοψηφίας αφορά την αναβολή λήψης απόφασης ενός ή περισσοτέρων ή όλων των θεμάτων της ημερησίας διάταξης όχι και την αναβολή συζήτησης ή συνεδρίασης. Η Γενική Συνέλευση μπορεί, πάντως, να αποφασίσει ακόμη και την αναβολή της συζήτησης ή της συνεδρίασης. Εξάλλου, το δικαίωμα αφορά οποιαδήποτε Γενική Συνέλευση: τακτική, έκτακτη, αρχική ή επαναληπτική.

Η απόφαση της Γενικής Συνέλευσης μπορεί να αναβληθεί μία μόνο φορά . Δεύτερη αναβολή για το ίδιο θέμα δεν επιτρέπεται ακόμη και από άλλο μέτοχο, εκτός αν η πρώτη αναβολή δεν πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια άσκησης του δικαιώματος μειοψηφίας. Εξάλλου, αν με αίτημα της μειοψηφίας αναβληθεί η λήψη απόφασης, το

ίδιο αίτημα δεν μπορεί να επανυποβληθεί στην επαναληπτική, λόγω έλλειψης απαρτίας Γενικής Συνέλευσης.

Αν υποβληθεί αίτηση, ο πρόεδρος της Γενικής Συνέλευσης έχει την υποχρέωση να αναβάλει την λήψη απόφασης για το συγκεκριμένο θέμα που αφορά η αίτηση. Συγχρόνως ο πρόεδρος ορίζει την ακριβή ημέρα , ώρα και τόπο συνέχισης της συνεδρίασης της Γενικής Συνέλευσης μετά την αναβολή.

Αν ο πρόεδρος απορρίψει τι αίτημα, που είχε υποβληθεί νόμιμα, για αναβολή και η Γενική Συνέλευση προχωρήσει στη λήψη απόφασης η απόφαση για το θέμα για το οποίο ζητήθηκε η αναβολή θα είναι ακυρώσιμη, αφού το ελάττωμα δεν αφορά το περιεχόμενο της απόφασης. Πάντως, αν η αναβολή ζητείται καταχρηστικώς ο πρόεδρος θα απορρίψει το αίτημα.

Σύμφωνα με το άρθρο 39η μετ' αναβολή Γενική Συνέλευση αποτελεί συνέχιση της προηγούμενης και δεν απαιτείται η επανάληψη των διατυπώσεων δημοσίευσης της πρόσκλησης των μετόχων. Σ' αυτήν μπορούν να μετάσχουν και νέοι μέτοχοι, αφού τηρηθούν οι διατάξεις των άρθρων 27&2και 28. Οι μέτοχοι που ήσαν παρόντες κατά την αρχική συνεδρίαση δεν απαιτείται να τηρήσουν και πάλι τις διατυπώσεις νομιμοποίησής τους ,αν δεν ανέλαβαν μετά την αναβολή τις μετοχές τους. Στην μετ' αναβολή συνεδρίαση χρειάζεται πάλι συγκρότηση της Γενικής Συνέλευσης σε σώμα και εκλογή νέου προέδρου ,αφού όπως είπαμε ,σ' αυτή μπορεί να παρίστανται και νέοι μέτοχοι.

• Δικαίωμα υποβολής αίτησης για διεξαγωγή ονομαστικής ψηφοφορίας

Το δικαίωμα αυτό, που ανήκει στη μικρή μειοψηφία, ασκείται σε κάθε Γενική Συνέλευση , ακόμη και στις ιδιαίτερες Γενικές Συνελεύσεις. Και εδώ ως μέτοχοι νοούνται οι κύριοι μέτοχοι κάθε είδους, ακόμη και όσοι έχουν δικαίωμα επικαρπίας ή ενεχύρου.

Η σχετική αίτηση μπορεί να υποβληθεί είτε από μετόχους που μετέχουν στη Γενική Συνέλευση είτε και από μη μετέχοντες σ' αυτή. Αν συντρέχει η δεύτερη περίπτωση, καθώς και όταν το αίτημα ασκείται πριν την συνεδρίαση της Γενικής

Συνέλευσης, υποβάλλεται εγγράφως στον εκπρόσωπο της εταιρείας, ο οποίος και τη διαβιβάζει στον πρόεδρο της Γενικής Συνέλευσης.

Η αίτηση πρέπει να εξειδικεύει τα θέματα της συγκεκριμένης ημερήσιας διάταξης, για τα οποία ζητείται η ονομαστική ψηφοφορία.. Μπορεί πάντως να αναφέρεται σε όλα τα θέματα, χωρίς ανάγκη ειδικότερου προσδιορισμού. Και το δικαίωμα αυτό ,όπως κάθε δικαίωμα , πρέπει να ασκείται μέσα στα όρια που διαγράφει το άρθρο 281 Α.Κ.

Σκοπός της ονομαστικής ψηφοφορίας είναι να αποτρέπεται ο κίνδυνος της διπλοψηφίας _ τον κίνδυνο αυτό είναι υποχρεωμένος να τον αποτρέπει ο πρόεδρος της Γενικής Συνέλευσης ,έχοντας και την σχετική ευθύνη_ ούτε να πληροφορείται η Γενική Συνέλευση ποιος ψήφισε και με πόσες μετοχές. Σκοπός είναι να καθίσταται γνωστό το περιεχόμενο της ψήφου των μετόχων στη Γενική Συνέλευση. Γι' αυτό, η ονομαστική ψηφοφορία πρέπει να είναι πάντοτε φανερή.

Αν η Γενική Συνέλευση προχωρήσει σε ονομαστική ψηφοφορία, παρά το σχετικό αίτημα, η απόφαση ως προς τα θέματα για τα οποία υποβλήθηκε το αίτημα, είναι ακυρώσιμη.(άρθρο 35α)

• **Δικαίωμα ακύρωσης αποφάσεων της Γενικής Συνέλευσης**

1.Κατά το άρθρο 35α&3, μέτοχοι που εκπροσωπούν το 2/100 του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου μπορούν να ζητήσουν από το Δικαστήριο την ακύρωση αποφάσεων της Γενικής Συνέλευσης. Η διάταξη εφαρμόζεται στις ακυρώσιμες αποφάσεις .Συγκεκριμένα, μόνο στις περιπτώσεις ακύρωσης που προβλέπονται στο

Οι αιτούντες μπορεί να κατέχουν οποιοδήποτε είδος μετοχών. Δηλαδή, κοινές, προνομιούχες, δεσμευμένες, μετοχές που έχουν καταστεί αντικείμενο ενεχύρου ή επικαρπίας κ.λ.π. Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να ήταν μέτοχοι κατά τον χρόνο λήψης της ακυρώσιμης απόφασης. Εξάλλου, πρέπει να είναι κύριοι των μετοχών και μέχρι την έκδοση οριστικής απόφασης επί της σχετικής αγωγής. Είναι , πάντως , δυνατό ο μέτοχος , συγχρόνως με τη μεταβίβαση των μετοχών να εκχωρεί στον νέο κτήτορα και το

δικαίωμα άσκησης της αγωγής. Μάλιστα , θα μπορούσε να λεχθεί ότι σε κάθε μεταβίβαση εμπεριέχεται και σιωπηρή εκχώρηση του δικαιώματος αυτού.

Παραπέρα προϋποθέσεις του παραδεκτού της αγωγής ακύρωσης είναι: ο ενάγων μέτοχος να παραστάθηκε στη Γενική Συνέλευση και να αντιτάχθηκε στη ληφθείσα απόφαση ή να μην παραστάθηκε σ' αυτή ανεξάρτητα από το λόγο για τον οποίο τούτο συνέβη. Ειδικότερα:

Ένας μέτοχος θεωρείται ότι δεν μετείχε στη Γενική Συνέλευση αν, παρόλο που παραστάθηκε σ' αυτή, ο πρόεδρος παράνομα του αφείρεσε τον λόγο και του απαγόρευσε να ψηφίσει. Εξάλλου, μέτοχος θεωρείται ότι αντιτάχθηκε στη ληφθείσα απόφαση όταν ψήφισε εναντίον της, καθώς και όταν ψήφισε λευκό ή απείχε της ψηφοφορίας ,αφού προηγουμένως εξέφρασε γραπτώς ή προφορικώς την αντίθεσή του, ή όταν εξέφρασε απλά την αντίθεσή του εκπροσωπώντας προνομιούχες μετοχές χωρίς ψήφο. Ο μέτοχος φέρει το βάρος απόδειξης 'τι μετείχε στη Γενική Συνέλευση και ότι αντιτάχθηκε. Η απόδειξη θα γίνει με κάθε αποδεικτικό μέσο.

Την ακύρωση για μη παροχή πληροφοριών δικαιούνται να ζητήσουν μέτοχοι που εκπροσωπούν το 1/20 του καταβεβλημένου κεφαλαίου εφόσον είναι οι ίδιοι που ζήτησαν τις πληροφορίες (άρθρο 35α & 3εδ.4). Οι μέτοχοι αυτοί πρέπει να επικαλούνται και να αποδεικνύουν τα εξής : Κατ' αρχή, ότι υποβλήθηκε αίτηση παροχής πληροφοριών και ότι τηρήθηκαν οι νόμιμες προϋποθέσεις του άρθρου 39&&4-5.Παραπέρα, πρέπει να αποδεικνύεται παράνομη άρνηση παροχής πληροφοριών. Επηρεασμός της απόφασης της Γενικής Συνέλευσης από την άρνηση παροχής των πληροφοριών δεν αποτελείται ως αυτοτελής προϋπόθεση

Η αγωγή ακύρωσης στρέφεται κατά της εταιρείας και πρέπει να ασκηθεί μέσα σε αποσβεστική προθεσμία τριών μηνών από την υποβολή στην αρμόδια αρχή του σχετικού πρακτικού της Γενικής Συνέλευσης κατά την οποία λήφθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση ή, αν η απόφαση υποβάλλεται σε δημοσιότητα, από την καταχώρησή της στο Μητρώο. Παραίτηση από το δικαίωμα άσκησης της αγωγής ακύρωσης είναι δυνατή μόνο αν αυτή έλαβε χώρα μετά την λήψη της ακυρώσιμης απόφασης.

Προϋπόθεση του παραδεκτού της αγωγής ακύρωσης είναι ακόμη, το ελάττωμα της ακυρώσιμης απόφασης να μην έχει εκ των υστέρων με νεότερη απόφαση εξαλειφθεί ή η ακυρώσιμη απόφαση να μην έχει ανακληθεί με νεότερη επίσης απόφαση.

Η αγωγή εισάγεται στο πολυμελές πρωτοδικείο της έδρας της εταιρείας που δικάζει κατά την τακτική διαδικασία. Αίτηση ασφαλιστικών μέτρων στο μονομελές πρωτοδικείο με την οποία ζητείται, ως προσωρινή ρύθμιση κατάστασης, η αναστολή εφαρμογής της προσβαλλόμενης απόφασης της Γενικής Συνέλευσης, μέχρι την τελεσίδικη κρίση του τακτικού δικαστηρίου, δεν αποκλείεται.

Την ακύρωση μπορεί να τη ζητήσει και κάθε μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου. Στην περίπτωση αυτή, όποιος έχει έννομο συμφέρον μπορεί να ζητήσει από το πολυμελές πρωτοδικείο, που δικάζεται με την διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας και σε επείγουσα περίπτωση κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, το διορισμό ειδικού εκπροσώπου της εταιρείας προς διεξαγωγή του δικαστικού αγώνα.

Το δικαστήριο υποχρεούται και δεν δικαιούται να διατάξει την ακύρωση της απόφασης της Γενικής Συνέλευσης. Τούτο συνάγεται από την επιτακτική διατύπωση του άρθρου 35α & *1. Μόνο αν η αγωγή ασκείται καταχρηστικά θα απορριφθεί. Και βέβαια, το δικαστήριο για να κρίνει την καταχρηστική άσκηση του δικαιώματος θα προχωρήσει προηγουμένως στη στάθμιση των συμφερόντων των μερών, δηλαδή της εταιρείας και του ενάγοντος.

Η απόφαση που δέχεται την αγωγή έχει διαπλαστικό χαρακτήρα και καθιστά αναδρομικά άκυρη την προσβαλλόμενη απόφαση της Γενικής Συνέλευσης. Κατά τα λοιπά, μετά την κήρυξη της ακυρότητας, όποιος έχει έννομο συμφέρον μπορεί να επικαλεσθεί αυτή, ακόμη και κατά καλόπιστων τρίτων. Δηλαδή, η απόφαση ισχύει έναντι πάντων.

Η απορριπτική της αγωγής απόφαση ενεργεί μόνο μεταξύ των διαδίκων. Έτσι, δεν εμποδίζεται άλλος μέτοχος μειοψηφίας να ασκήσει νέα αγωγή για το ίδιο θέμα, αν συντρέχουν οι κατά νόμο προϋποθέσεις και αν το ελάττωμα δεν έχει θεραπευθεί.

2. Μέτοχοι, που δεν συγκεντρώνουν το απαιτούμενο ποσοστό και, συνεπώς, δεν μπορούν να ζητήσουν την ακύρωση της απόφασης της Γενικής Συνέλευσης, σύμφωνα με το άρθρο 35α & 3, μπορούν, μέσα στην προθεσμία του άρθρου 35α & 7, να αξιώσουν από την εταιρεία αποκατάσταση της ζημίας που υπέστησαν εξαιτίας του γεγονότος ότι η απόφαση της Γενικής Συνέλευσης λήφθηκε με τρόπο που δεν είναι σύμφωνος με το νόμο ή το καταστατικό ή κατά κατάχρηση της εξουσίας της πλειοψηφίας ή από Γενική Συνέλευση που δεν συγκλήθηκε ή δεν συγκροτήθηκε νόμιμα ή εξαιτίας του γεγονότος

ότι δεν έλαβαν τις πληροφορίες που ζήτησαν .Αξίωση αποζημίωσης έχουν κατά τις γενικές διατάξεις οι μέτοχοι και αν ακόμη η απόφαση της Γενικής Συνέλευσης ακυρώθηκε.

• **Δικαίωμα ανάκλησης μελών Διοικητικού Συμβουλίου**

Μέτοχοι που εκπροσωπούν το 1/10 του καταβεβλημένου εταιρικού κεφαλαίου μπορούν, αν συντρέχει σπουδαίος λόγος, να ζητήσουν από το μονομελές πρωτοδικείο , που δικάζει κατά την διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, την ανάκληση ενός ή περισσοτέρων συμβούλων που διορίστηκαν από μέτοχο ή μετόχους. Ειδικότερα:

Ενώ το δικαίωμα διορισμού ορισμένου ή ορισμένων μελών του Διοικητικού Συμβουλίου διαμορφώνεται ως ατομικό δικαίωμα, το δικαίωμα ανάκλησης των μελών αυτών διαμορφώνεται ως δικαίωμα μειοψηφίας. Τούτο αναδεικνύει μια προνομιακή μεταχείριση που επιφυλάσσει ο νομοθέτης στο μεμονωμένο μέτοχο στο μέτοχο που κατέχει και μια ακόμη μετοχή , σε σχέση με το μέτοχο της μειοψηφίας που κατέχει ποσοστό κεφαλαίου κάτω του 0%.Αυτή η μεταχείριση αποβαίνει ασφαλώς σε βάρος της μειοψηφίας και της ίδιας της Ανώνυμης Εταιρείας Γι' αυτό υποστηρίζεται ότι και τι δικαίωμα ανάκλησης πρέπει να διαμορφωθεί ως ατομικό .

Κατά τα άλλα, το δικαίωμα ανάκλησης αναγνωρίζεται στο μέτοχο ή στους μετόχους που κατέχουν μετοχές αντίστοιχες του 10% του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου, ανεξάρτητα από το είδος των μετοχών τους .Το ποσοστό αυτό μπορεί με πρόβλεψη του καταστατικού να μειώνεται, όχι, όμως, και να αυξάνεται. Για την ανάκληση απαιτείται ο σπουδαίος λόγος να αφορά το πρόσωπο του διορισμένου συμβούλου. Μπορεί να είναι αντικειμενικός, όπως, π.χ. η μακρά ασθένειά του που τον εμποδίζει να ασκεί τα καθήκοντά του ή να συνδέεται με υπαιτιότητά του. Υπαίτιος λόγος είναι, π.χ., η άσκηση από τον σύμβουλο ανταγωνιστικών πράξεων, η αποκάλυψη σε τρίτους των εμπορικών μυστικών της εταιρικής επιχείρησης κ.λ.π.

Αίτηση, που για να είναι ορισμένη πρέπει να αναφέρει ότι ο αιτών κατέχει τουλάχιστον το 10% του καταβεβλημένου κεφαλαίου και το σπουδαίο λόγο, στρέφεται κατά της Η Ανώνυμης Εταιρείας και του υπό ανάκληση συμβούλου, υποβάλλεται στο μονομελές πρωτοδικείο της έδρας της και, όπως είπαμε, δικάζεται με τη διαδικασία των

ασφαλιστικών μέτρων, που σημαίνει ότι θα βρίσκουν εφαρμογή οι γενικές περί ασφαλιστικών μέτρων διατάξεις .Αιτών δεν μπορεί να είναι ο μέτοχος που διόρισε τον υπό ανάκληση σύμβουλο, γιατί, έχοντας πάντοτε τη δυνατότητα ανάκλησής του κατά το άρθρο 18&4 εδ.1, θα στερείται έννομου συμφέροντος.

Το δικαστήριο, αν διατυπώσει τη συνδρομή των ουσιαστικών προϋποθέσεων, διατάσσει την ανάκληση του συμβούλου και η απόφασή του παράγει αποτέλεσμα έναντι πάντων. Η απορριπτική απόφαση παράγει αποτέλεσμα μόνο μεταξύ διαδίκων. Έτσι , άλλος μέτοχος , έχοντας το 10% του καταβεβλημένου κεφαλαίου μπορεί να υποβάλλει νέα αίτηση , αρκεί αυτή να μην υποβάλλεται καταχρηστικά. Η παύση της ιδιότητας του συμβούλου επανέρχεται από την κοινοποίηση σε αυτόν της ανακλητικής απόφασης. Έναντι της εταιρείας η ανακλητική απόφαση παράγει αποτέλεσμα από την κοινοποίηση σ' αυτή της απόφασης, κατά το άρθρο 221Α.Κ. Έναντι των τρίτων η ανάκληση παράγει αποτέλεσμα από την δημοσίευσή της στο Τεύχος Α.Ε. και Ε.Π.Ε.

Ο ανεκλήθης σύμβουλος μπορεί να αναπληρωθεί κατ' αρχή μόνο από τον μέτοχο που έχει δικαίωμα διορισμού κατά το άρθρο 18& 3.Μπορεί μάλιστα , αν εξέλιπε ο σπουδαίος λόγος να επαναδιορίσει και τον ανακληθέντα. Αν ο λόγος δεν εξέλιπε, ο επαναδιορισμός θα είναι άκυρος ως καταχρηστικός. Αν ο δικαιούμενος δεν προβαίνει σε διορισμό νέου συμβούλου, η Ανώνυμη Εταιρεία μπορεί η ίδια να προχωρήσει στην αναπλήρωση του ανακληθέντος . Εφαρμογή του άρθρου 69 του Αστικού Κώδικα δεν αποκλείεται.

• **Δικαίωμα άσκησης εταιρικής αγωγής**

Μέτοχοι που εκπροσωπούν το 1/10 του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου, υπό την προϋπόθεση ότι ανέκτησαν την μετοχική ιδιότητα τουλάχιστον πριν από τρεις μήνες, μπορούν να ζητήσουν από το Διοικητικό Συμβούλιο να ασκήσει εναντίον του μέλους του αγωγή προς αποζημίωση της εταιρείας για ζημία που υπέστη από αυτό υπαίτια κατά την άσκηση των διοικητικών του καθηκόντων. Το καταστατικό μπορεί να μειώσει όχι να αυξήσει το ποσοστό αυτό (άρθρο 22β & 1 εδ.1-3).Οι ίδιοι μέτοχοι μπορούν να ζητήσουν από το δικαστήριο το διορισμό ειδικών εκπροσώπων για την διεξαγωγή της δίκης (άρθρο 22β & 3). Αν η ζημία της εταιρείας οφείλεται σε δόλο των

μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, οι παραπάνω προϋποθέσεις δεν απαιτούνται (άρθρο 22β & 1 εδ.4).Δηλαδή, στην περίπτωση αυτή, κάθε μέτοχος, οποτεδήποτε μάλιστα ανέκτησε τη μετοχική ιδιότητα, έχει τη δυνατότητα να επιβάλλει την άσκηση της εταιρικής αγωγής.

Ειδικότερα :

Το δικαίωμα αυτό , που στηρίζεται σε διατάξεις αναγκαστικού δικαίου και ως τέτοιο δεν μπορεί με ρήτρα του καταστατικού να καταργηθεί ή να περιορισθεί, ασκείται από τις εξής προϋποθέσεις : Ο μέτοχος που ασκεί αυτό πρέπει να κατέχει μετοχές ,οποιασδήποτε κατηγορίας, ακόμη και χωρίς ψήφο, που αντιπροσωπεύουν τον 1/10 του καταβεβλημένου κεφαλαίου. Ο αιτών πρέπει να έγινε μέτοχος τρεις τουλάχιστον μήνες πριν την υποβολή της αίτησης και εξακολουθεί να φέρει την μετοχική ιδιότητα κατά την κατάθεση και κοινοποίηση της αίτησης στην εταιρεία. Αντίθετα, δεν είναι αναγκαίο να διατηρείται η μετοχική ιδιότητα και σε όλη τη διάρκεια του εξαμήνου του άρθρου 22β & 2.Η αίτηση, που μπορεί να είναι και άτυπη απευθύνεται στην Ανώνυμη Εταιρεία ,επιδίδεται στο Διευθύνοντα Σύμβουλο ,αν υπάρχει τέτοιος, διαφορετικά στα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και πρέπει να είναι ορισμένη. Τέτοια είναι όταν αναφέρει την αξίωση για την οποία ζητείται η άσκηση της αγωγής και τον υπόχρεο σύμβουλο. Επίσης πρέπει να αναφέρεται η ιστορική βάση της υπό άσκηση αγωγής.

Το δικαίωμα παρέχεται στους μετόχους αυτοτελώς ανεξάρτητα από το παρεχόμενο στις Γενική Συνέλευση δικαίωμα Η άσκησή του δεν προϋποθέτει απόφαση της Γενικής Συνέλευσης. Μάλιστα, το δικαίωμα αυτό δεν μπορεί να αποκλεισθεί με αντίθετη απόφαση της Γενικής Συνέλευσης ή με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης για άσκηση της ίδιας αγωγής εναντίον του ίδιου συμβούλου. Πάντως έγκυρη είναι η εκ των υστέρων δηλαδή για πράξεις διοίκησης και διαχείρισης που ανάγονται σε παρελθόντα χρόνο, παραίτηση από την άσκηση του σχετικού δικαιώματος και η ανάκληση από το δικαίωμα που ασκήθηκε. Ευθύνη του Διοικητικού Συμβουλίου δεν υφίσταται και συνεπώς , η άσκηση της εταιρικής αγωγής αποκλείεται, αν οι πράξεις ή παραλείψεις του στηρίζονται σε σύννομη τυπικά και ουσιαστικά απόφασης της Γενικής Συνέλευσης .Δεν αποκλείεται όμως, ευθύνη ακόμη και αν η Γενική Συνέλευση μετά την ψήφιση του ισολογισμού αποφάνθηκε υπέρ της απαλλαγής του Διοικητικού Συμβουλίου από κάθε ευθύνη, σύμφωνα με το άρθρο 35& 1 εδ.α-β.

Οι παραπάνω προϋποθέσεις του άρθρου 22β&1εδ.1 δεν απαιτούνται όταν η ζημία που προκλήθηκε από τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου οφείλεται σε δόλο. Τότε όπως είπαμε την αίτηση προς το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να υποβάλλει κάθε μέτοχος, ανεξάρτητα μάλιστα από το χρόνο που απέκτησε τη μετοχική ιδιότητα. Μάλιστα, την αγωγή υποχρεούται να την ασκήσει το Διοικητικό Συμβούλιο και χωρίς σχετική αίτηση του μετόχου και η παράλειψή του γεννά ευθύνη έναντι της εταιρείας .

Γενικότερα αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 22β&1 το Διοικητικό Συμβούλιο υποχρεούται, μέσα σε έξι μήνες από την περιέλευση της αίτησης (άρθρο 22β &2 σε συνδ.με άρθρο 167Α.Κ.) να ασκήσει, στο όνομα της Ανώνυμης Εταιρείας ,τη σχετική αγωγή, χωρίς αυτό να εξετάζει τη βασιμότητα της αξίωσης κατά του συμβούλου, αν αυτή έχει παραγραφεί, αν η εταιρεία έχει από αυτή παραιτηθεί ή να έχει κατά το άρθρο 22α & 4, συμβιβασθεί. Επίσης δεν ερευνά αν η άσκηση της αγωγής υπηρετεί το εταιρικό συμφέρον .Το Διοικητικό Συμβούλιο, αν δεν προχωρήσει στην άσκηση της αγωγής ευθύνεται έναντι της εταιρείας προς αποζημίωση. Τέτοια ευθύνη έχει κάθε μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου το οποίο με τις πράξεις ή παραλείψεις του ματαίωσε την άσκηση της αγωγής. Εξάλλου αν περάσει άπρακτη η εξάμηνη προθεσμία του άρθρου 22β&2 ,αλλά και πριν από αυτή αν το Διοικητικό Συμβούλιο αρνήθηκε με απόφασή του την άσκηση της αγωγής, το Μονομελές Πρωτοδικείο της έδρας της εταιρείας ,δικάζοντας κατά την διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας διορίζει, ύστερα από αίτηση της μειοψηφίας του 1/10 του καταβεβλημένου κεφαλαίου, που υποβάλλεται μέσα σε αποσβεστική προθεσμία ενός μήνα από την εκπνοή του εξαμήνου, ειδικούς εκπροσώπους της εταιρείας προς διεξαγωγή του δικαστικού αγώνα.. Πάντως ,το δικαίωμα του άρθρου 22β &3 εμφανίζεται πάντοτε ως ατομικό δικαίωμα στην περίπτωση που η ζημία της εταιρείας οφείλεται σε δόλο των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου .

Το δικαίωμα διορισμού ειδικών εκπροσώπων ,που, όπως είπαμε στηρίζεται σε διατάξεις αναγκαστικού δικαίου και που δεν μπορεί, συνεπώς , με ρήτρα του καταστατικού να καταργηθεί ή να δυσχερανηθεί, ασκείται με αίτηση που κοινοποιείται στην Ανώνυμη Εταιρεία για να είναι ορισμένη, πρέπει να αναφέρει το τυπικό και ουσιαστικό περιεχόμενο της αγωγής που πρόκειται να ασκηθεί και τα ονόματα αυτών που προτείνονται να αναλάβουν καθήκοντα ειδικών εκπροσώπων .Το δικαστήριο ερευνά μόνο τη συνδρομή των νόμιμων προϋποθέσεων άσκησης του δικαιώματος της

μειοψηφίας. Δεν έχει την εξουσία να ερευνήσει την βασιμότητα της αξίωσης ή και την ύπαρξή της. Πάντως, απορρίπτει την αίτηση αν αυτή ασκείται καταχρηστικώς και κάτι τέτοιο θα συμβαίνει π.χ. αν οι αξιώσεις κατά του Διοικητικού Συμβουλίου είναι προδήλως αβάσιμες. Εξάλλου ερευνά και τη μετοχική ιδιότητα του αιτούντος κατά το χρόνο συζήτησης της αίτησης.

Το δικαστήριο αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 22β & 3, διορίζει ειδικό εκπρόσωπο, ένα ή περισσότερα πρόσωπα, με ικανότητα δικαστικής παράτασης, χωρίς να δεσμεύεται από την αίτηση της μειοψηφίας ως προς τα πρόσωπα ή τον αριθμό των εκπροσώπων. Οι περισσότεροι, αν η απόφαση δεν ορίζει διαφορετικά, ενεργούν από κοινού. Η απόφαση ορίζει την εταιρική αξίωση για την οποία οι ειδικοί εκπρόσωποι θα διεξάγουν τον δικαστικό αγώνα έτσι ώστε αυτοί έχουν ως μοναδική εξουσία αλλά και υποχρέωση να διεξάγουν τον συγκεκριμένο αγώνα. Εξάλλου, μόνο αυτοί εκπροσωπούν την εταιρεία σχετικά με την αξιούμενη απαίτηση, από το στάδιο άσκησης της αγωγής μέχρι το αμετάκλητο της απόφαση και την αναγκαστική εκτέλεση.

Οι ειδικοί εκπρόσωποι δεν ανακαλούνται από την Γενική Συνέλευση. Είναι, όμως, δυνατό να αντικατασταθούν με απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου της έδρας της εταιρείας, που δικάζει με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, με την προϋπόθεση ότι υφίστανται ακόμη προϋποθέσεις του άρθρου 22β.

• Δικαίωμα παρεμπόδισης έγκρισης συμβάσεων Ανωνύμων Εταιρειών με μέλη Διοικητικού Συμβουλίου διευθυντές και συγγενείς ή συζύγους αυτών

Σύμφωνα με την αναγκαστικού δικαίου διάταξη του άρθρου 23α& 2, οποιοσδήποτε άλλες συμβάσεις, πέρα από εκείνες που αναφέρονται στην πρώτη παράγραφο του άρθρου αυτού και καταρτίζονται με τα πρόσωπα της πέμπτης παραγράφου (μέλη Διοικητικού Συμβουλίου ,συζύγους κλπ) είναι απόλυτα άκυρες χωρίς προηγούμενη ειδικά άδειας της Γενικής Συνέλευσης. . Η άδεια όμως, αυτή δεν εμπεριέχεται αν στην απόφαση αντιτάχθηκαν μέτοχοι που εκπροσωπούν τουλάχιστο το 1/3 του εκπροσωπούμενου στη συνέλευση κεφαλαίου και που μετέχουν νόμιμα στην Γενική Συνέλευση. Δηλαδή , με ν διάταξη αυτή ,μπορεί να μπλοκάρει την λήψη απόφαση

από την Γενική Συνέλευση προκειμένου να αποτραπούν καταχρήσεις βλαπτικές των συμφερόντων της ίδιας της μειοψηφίας, αλλά και των συμφερόντων της εταιρείας και των εταιρικών δανειστών. Η παραπάνω άδεια μπορεί να παρασχεθεί και μετά την σύναψη της σύμβασης, εκτός αν πάλι στην απόφαση αντιτάχθηκαν μέτοχοι που εκπροσωπούν τουλάχιστο το 1/20 του εκπροσωπούμενου στη συνέλευση κεφαλαίου(άρθρο 23α & 4).

Η απόφαση της Γενικής Συνέλευσης που τυχόν θα ληφθεί παρά την αρνησικυρία της μειοψηφίας είναι ακυρώσιμη και όχι άκυρη, αφού το ελάττωμα δεν αφορά στο περιεχόμενο αλλά στον τρόπο λήψης της απόφασης, την προσδοκία (άρθρο 35α 71). Αν η απόφαση ακυρωθεί άκυρη θα καταστεί και μάλιστα αναδρομικά και η σύμβαση που θα καταρτίσει η εταιρεία, αφού το Διοικητικό Συμβούλιο δεν είχε στη συγκεκριμένη περίπτωση εξουσία εκπροσώπησης της εταιρείας. Έτσι κάθε περιουσιακή μετακίνηση που έγινε με βάση την άκυρη σύμβαση αναζητείται με τις διατάξεις του αδικαιολόγητου πλουτισμού. Η άκυρη σύμβαση δεν δεσμεύει τα συμβαλλόμενα μέρη. Το βάρος απόδειξης το έχει εκείνος που επικαλείται το έγκυρο της σύμβασης. Εξάλλου, οι εκπρόσωποι της εταιρείας που συνάψανε την άκυρη σύμβαση αλλά και το Διοικητικό Συμβούλιο που την αποφάσισε έχουν ποινική ευθύνη, πέρα από την ποινική ευθύνη τόσο το όργανο που αποφάσισε τη σύναξη όσο και ο εκπρόσωπος που κατάρτισε τη σύμβαση ή και εκτέλεσε αυτή υπέχουν αδικοπρακτική ευθύνη έναντι της εταιρείας. Τέτοια ευθύνη έχει και ο αντισυμβαλλόμενος στη σύμβαση, αν γνώριζε την ακυρότητά της.

Η παροχή εγγύησης ή άλλης ασφάλειας υπέρ των παραπάνω προσώπων (μελών Διοικητικού Συμβουλίου, συζύγων κλπ) είναι κατ' αρχή απόλυτα άκυρη. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται (και) αν ληφθεί προηγουμένως άδεια της Γενικής Συνέλευσης. Η άδεια αυτή δε παρέχεται αν αντιτάχθηκαν μέτοχοι που εκπροσωπούν τουλάχιστον το 1/10 του εκπροσωπούμενου στη Γενική Συνέλευση κεφαλαίου ή το 1/20 αν πρόκειται για εταιρεία εισηγμένη. Και εδώ ισχύουν όσα λέχθηκαν παραπάνω.

- **Δικαίωμα εναντίωσης σε απόφαση Γενικής Συνέλευσης περί παραιτήσεως ή συμβιβασμού της Ανώνυμης Εταιρείας με αξιώσεις αποζημίωσης κατά μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου**

Σύμφωνα με την αναγκαστικού δικαίου διάταξη του άρθρου 22α &4, η εταιρεία μπορεί να παραιτηθεί των προς αποζημίωση αξιώσεών της εναντίον των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου ή να συμβιβαστεί μετά την πάροδο διετίας από τη γέννηση της αξίωσης, αν συγκατατίθεται η Γενική Συνέλευση και δεν αντιτίθεται μειοψηφία του 1/5 του εκπροσωπούμενου σ' αυτή κεφαλαίου. Το δικαίωμα εναντίωσης ανήκει ακόμη και στις προνομιούχες μετοχές χωρίς ψήφο. Εξάλλου, ο χρόνος που αποκτήθηκαν οι μετοχές του μετόχου που εναντιώνεται δεν έχει σημασία, αρκεί η νόμιμη συμμετοχή του στην Γενική Συνέλευση.

Η εναντίωση της μειοψηφίας εκφράζεται με την αρνητική ψήφο στη Γενική Συνέλευση και δεν αρκεί αποχή από την ψηφοφορία, λευκή ψήφος ή αρνητική γνώμη που καταχωρείται στα πρακτικά. Η αρνητική δήλωση είναι επαρκής μόνο όταν πρόκειται για μετοχές χωρίς δικαίωμα ψήφου. Αφού η διάταξη είναι αναγκαστικού δικαίου, δεν μπορεί στο καταστατικό να προβλεφθεί αύξηση του ποσοστού της μειοψηφίας, μείωση της διετίας και γενικότερα δεν μπορεί να καθιερωθούν μειωμένες προϋποθέσεις για τη συγκατάθεση της Ανώνυμης Εταιρείας σε παραίτηση ή συμβιβασμό.

Η απόφαση της Γενικής Συνέλευσης που λήφθηκε παρά το γεγονός ότι αντιτάχθηκε σ αυτή η παραπάνω μειοψηφία είναι ακυρώσιμη(άρθρο 35 α & 1). Παράγει, συνεπώς τα αποτελέσματά της μέχρι να ακυρωθεί. Όμως μετά την ακύρωση η σύμβαση συμβιβασμού και η τυχόν παραίτηση καθίστανται άκυρες και δεν παράγουν αποτέλεσμα. Πράγματι, χωρίς τη συνδρομή της προϋπόθεσης του άρθρου 22 α &4 δεν είναι νόμιμη η απόφαση της Γενικής Συνέλευσης και η βούληση του νομικού προσώπου δεν δηλώθηκε έγκυρα. Έτσι, το όργανο που εκπροσωπεί την εταιρεία κατά το συμβιβασμό ή την παραίτηση δεν έχει εξουσία διαχείρισης και εκπροσώπησης και δεν δεσμεύει την Ανώνυμη Εταιρεία. Εξάλλου, δεν βρίσκει εφαρμογή το άρθρο 22.& 2, αφού εδώ η εξουσία εκπροσώπησης των εταιρικών οργάνων μετά την άσκηση του δικαιώματος μειοψηφίας, περιορίζεται από το νόμο.

Τα όργανα της εταιρείας που παραβιάζουν το άρθρο 22 α & 4 υπέχουν έναντι αυτής ευθύνη για τη ζημία της . Μάλιστα, η απαλλαγή από την ευθύνη, απαλλαγή που παρασχέθηκε κατά το άρθρο 35 & 1 εδ.α' όπως ορίζει και το επόμενο εδάφιο της ίδιας παραγράφου του άρθρου αυτού, δεν επηρεάζει την εν λόγω ευθύνη.

• Δικαίωμα εναντίωσης σε απόφαση της τακτικής Γενικής Συνέλευσης για καταβολή αμοιβής ή αποζημίωσης σε μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου

Σύμφωνα με το άρθρο 24, όταν η τακτική Γενική Συνέλευση, με ειδική απόφασή της , αποφασίζει να χορηγήσει στα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου αμοιβή ή αποζημίωση που δεν καθορίζεται από το καταστατικό κατά ποσό, μέτοχος ή μέτοχοι που εκπροσωπούν το 1/10 του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου μπορούν να αντιταχθούν στη λήψη της απόφασης αυτής. Η εναντίωση από μόνη της δεν οδηγεί σε αδυναμία λήψης της σχετικής απόφασης και δεν καθιστά την καταβολή της αμοιβής ή αποζημίωσης όταν αυτή είναι υπέρογκη.

• Δικαίωμα ελέγχου κυρίως της διαχείρισης

1. Γενικά. Το δικαίωμα έκτακτου ή δικαστικού ελέγχου, δηλαδή του ελέγχου που διατάσσεται, ύστερα από αίτηση, με δικαστική απόφαση, διακρίνεται σε δικαίωμα που ανήκει στη μειοψηφία του 1/20 αφενός και που καλύπτει τις πράξεις όλων των εταιρικών οργάνων και στη μειοψηφία του 1/5 του καταβεβλημένου κεφαλαίου αφετέρου, που καλύπτει μόνο τις πράξεις διαχείρισης. Σε κάθε περίπτωση αποβλέπει κατ' αρχή στη συγκέντρωση στοιχείων για την άσκηση αγωγής αποζημίωσης κατά των εταιρικών οργάνων και γενικότερα στην αναζήτηση τυχόν ευθυνών τους. Ακόμη, αποβλέπει στην ενημέρωση της γσ, της διοίκησης και των συναλλασσομένων σχετικά με την άσκηση της διαχείρισης, δηλαδή σχετικά με το αν η οικονομική διαχείριση της εταιρίας αλλά και η

κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων έγιναν σύμφωνα με το νόμο, το καταστατικό και τις αποφάσεις της γενικής συνέλευσης.

Τυπική προϋπόθεση για το παραδεκτό της αίτησης από το δικαστήριο είναι, οι μέτοχοι της μειοψηφίας να αποδείξουν στο δικαστήριο με οποιοδήποτε τρόπο ότι κατέχουν τις μετοχές που τους δίνουν το δικαίωμα να ζητήσουν τον έλεγχο της εταιρίας. Τέτοια απόδειξη αποτελεί και η κατάθεση των μετοχών σύμφωνα με το άρθρο 28 §§ 1-2. Με τη νέα ρύθμιση διευκολύνεται η άσκηση των δικαιωμάτων μειοψηφίας, στο μέτρο που δεν είναι πλέον υποχρεωτική η κατάθεση των μετοχών. Η εκπροσώπηση των αιτούντων στο διοικητικό συμβούλιο δεν παρεμποδίζει την υποβολή αίτησης ελέγχου, όμως, το δικαστήριο μπορεί να κρίνει ότι η εκπροσώπηση αυτή, , δεν δικαιολογεί τον έκτακτο έλεγχο (άρθρο 40 § 5).

Αρμόδιο δικαστήριο να διατάξει τον έκτακτο έλεγχο είναι το μονομελές πρωτοδικείο της (πραγματικής) έδρας της εταιρίας, που δικάζει πάντοτε κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις, είναι δυνατό να διαταχθεί έλεγχος και με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, οπότε το δικαστήριο διατάσσει τον έλεγχο αν πιθανολογείται παράβαση εκ μέρους του διοικητικού συμβουλίου.

Ο αιτών πρέπει, κατά την υποβολή της αίτησης να είναι κύριος των μετοχών που αντιπροσωπεύουν το κατά νόμο ποσοστό του καταβεβλημένου κεφαλαίου. Τούτο ισχύει και στην περίπτωση που οι μετοχές έχουν καταστεί αντικείμενο ενεχύρου ή επικαρπίας, εκτός αν ο κύριος παραχώρησε στον ενεχυρούχο δανειστή ή στον επικαρπωτή και το δικαίωμα έκτακτου ελέγχου.

Για το σχηματισμό της μειοψηφίας υπολογίζονται και οι προνομιούχες μετοχές χωρίς ψήφο, οι δεσμευμένες, καθώς και οι μη αποπληρωθείσες μετοχές. Εξάλλου, το δικαίωμα μπορεί να ασκηθεί και με πληρεξούσιο.

Η αίτηση, κατά μία άποψη, που ξεκινάει από τη σκέψη ότι εδώ δεν πρόκειται για γνήσια υπόθεση εκούσιας δικαιοδοσίας, πρέπει να στρέφεται κατά της εταιρίας, ενώ, κατά την αντίθετη, κάτι τέτοιο δεν απαιτείται. Μπορεί όμως, να στρέφεται και κατά των μελών της ελεγκτέας διοίκησης, τα οποία ομοδικούν με το νομικό πρόσωπο, ως συνυποκείμενα στον έλεγχο και ευθυνόμενα είτε με βάση τις διατάξεις περί εντολής είτε με βάση τις διατάξεις περί αδικοπραξίας. Σε κάθε περίπτωση, το σχετικό δικόγραφο

κοινοποιείται στην Α.Ε. μαζί με κλήση προς συζήτηση και έχει αίτημα αφενός τη διενέργεια ελέγχου καν αφετέρου το διορισμό ελεγκτή ή ελεγκτών.

Αν το δικαστήριο διαπιστώσει τη συνδρομή των νόμιμων προϋποθέσεων τον διατάσσει τον έλεγχο και αναθέτει αυτόν σε ένα τουλάχιστο ορκωτό ελεγκτή - λογιστή που είναι γραμμένος στο ειδικό μητρώο του άρθρου 13 π.δ. 226/1992 (άρθρο 40α § 1 εδ. 1). Ο διορισμός εκτός μητρώου πάσχει ακυρότητας. Στην απόφαση του δικαστηρίου, που υπόκειται σε ένδικα μέσα, ορίζεται ότι η αμοιβή των ελεγκτών θα καθορίζεται με την ολοκλήρωση του ελέγχου, από το Εποπτικό Συμβούλιο του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών και ότι θα καταβάλλεται από την ελεγχόμενη εταιρία. Μάλιστα, το δικαστήριο μπορεί να επιρρίψει στον αιτούντα το σύνολο ή μέρος της αμοιβής των ελεγκτών (άρθρο 40α § 1).

Το δικαστήριο, εκτιμώντας τις περιστάσεις, ιδιαίτερα το μέγεθος της εταιρίας, τις καταγγελλόμενες πράξεις και τις αναμενόμενες ελεγκτικές εργασίες, μπορεί, αντί ορκωτών ελεγκτών - λογιστών, να διορίσει ως ελεγκτές λογιστές - φοροτεχνικούς α' τάξης μέλη του Οικονομικού Επιμελητηρίου. Στην περίπτωση αυτή το δικαστήριο με την απόφαση του ορίζει και την αμοιβή των ελεγκτών, που καταβάλλεται από την εταιρία μετά την ολοκλήρωση του ελέγχου. Το δικαστήριο μπορεί και εδώ να επιρρίψει μέρος ή το σύνολο της αμοιβής του αιτούντα. Η αμοιβή υπόκειται σε αναθεώρηση μετά τη διενέργεια του ελέγχου, με αίτηση του ελεγκτή ή του βαρυνόμενου με την καταβολή της (άρθρο 40α § 2). Σε κάθε περίπτωση, αν δεν καταβληθεί η αμοιβή, είναι δυνατή η άσκηση αγωγής, σύμφωνα με την τακτική διαδικασία.

Οι ελεγκτές οφείλουν να περατώσουν το έργο τους χωρίς υπαίτια καθυστέρηση και να υποβάλουν το, πόρισμα τους στην ελεγχόμενη εταιρία, στην αρμόδια Εποπτεύουσα Αρχή και στο πρόσωπο που ζήτησε τον έλεγχο ή, ανάλογα, και στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς. Οι ελεγκτές, αν διαπιστώσουν ποινικά κολάσιμες παραβάσεις, οφείλουν να υποβάλουν την έκθεσή τους και στην αρμόδια εισαγγελική Αρχή (άρθρο 40α. § 3).

Το ίδιο δικαστήριο, δηλ. το Μονομελές Πρωτοδικείο του άρθρου 40 § 1, μπορεί να τάξει και προθεσμία για τη διενέργεια του ελέγχου, καθώς και να αντικαταστήσει τους ελεγκτές που διορίστηκαν (άρθρο 40α § 4).

Αντικείμενο ελέγχου στον έλεγχο που ζητάει η μικρή μειοψηφία είναι μόνο οι πράξεις που καταγγέλλθηκαν, καθώς και οι συναφείς εκείνες πράξεις χωρίς τον έλεγχο

των οποίων δεν μπορεί να γίνει ο έλεγχος των καταγγελλόμενων πράξεων. Όταν ο έλεγχος ζητείται από τη μεγάλη μειοψηφία, αντικείμενο ελέγχου αποτελεί το σύνολο της διαχείρισης των εταιρικών υποθέσεων και όχι μόνο οι πράξεις που καταγγέλθηκαν. Όμως, η απόφαση μπορεί να οριοθετήσει τον έλεγχο και να τον περιορίσει είτε χρονικά, δηλ. σε ορισμένες μόνο χρήσεις, είτε κατ' αντικείμενο, δηλ. σε ορισμένη μόνο κατηγορία διαχειριστικών πράξεων. Εξάλλου, στην απόφαση πρέπει, στο μέτρο του δυνατού, να καθορίζονται οι απαιτούμενες ενέργειες στις οποίες οφείλει να προβεί η υπό έλεγχο εταιρία για να διευκολύνει τον έλεγχο, όπως, π.χ., η παράδοση των απαραίτητων βιβλίων και στοιχείων, εγγράφων κλπ.

Ο διοριζόμενος ελεγκτής δικαιούται, αν συντρέχει σπουδαίος λόγος, να μην αποδεχθεί το διορισμό του, ανακοινώνοντας την απόφαση του στο δικαστήριο που τον διόρισε.

Οι ελεγκτές ανακαλούνται ή αντικαθίστανται με απόφαση του δικαστηρίου που τους διόρισε, που δικάζει κατά την ίδια διαδικασία. Την αίτηση μπορεί να υποβάλει και οποιοσδήποτε άλλος μέτοχος και η ίδια η εταιρία. Μάλιστα, κατά μία άποψη, μπορεί να την υποβάλει και ο ελεγκτής που διορίστηκε με την πρώτη απόφαση. Λόγοι ανάκλησης ή αντικατάστασης είναι, συνήθως, η παραίτηση του ελεγκτή, η ανικανότητα του, η αδράνεια κλπ. Στη δίκη καλούνται επί ποινή απαραδέκτου τόσο οι διάδικοι της αρχικής δίκης όσο και ο υπό ανάκληση ή αντικατάσταση ελεγκτής.

2. Έλεγχος από τη μικρή μειοψηφία. Δικαίωμα να ζητήσουν έλεγχο έχουν, κατ' αρχή, μέτοχος ή μέτοχοι που κατά την κατάθεση της αίτησης αντιπροσωπεύουν τουλάχιστο το 1/20 του καταβεβλημένου κεφαλαίου. Το καταστατικό μπορεί να μειώσει, όχι όμως και πέραν του μισού, το ποσοστό αυτό) Αύξηση του ποσοστού δεν επιτρέπεται. Αν η εταιρία εκλέγει ορκωτούς λογιστές για διενέργεια του τακτικού ελέγχου, το δικαίωμα έχουν μέτοχοι που κατέχουν μετοχές οι οποίες αντιστοιχούν στο 1/10 τουλάχιστο του καταβεβλημένου κεφαλαίου (άρθρο 37α περ. α'). Η μειοψηφία του 1/20 ή του 1/10 έχει το δικαίωμα να ζητήσει έλεγχο μόνο για συγκεκριμένες καταγγελλόμενες, διαχειριστικές κυρίως, πράξεις, με την έννοια των ενεργειών ή παραλείψεων, οι οποίες παραβιάζουν το νόμο, το καταστατικό ή τις αποφάσεις της γσ και αναφέρονται σε χρόνο που δεν απέχει

της τριετίας από την έγκριση των οικονομικών καταστάσεων της χρήσης, μέσα στην οποία τελέστηκαν οι καταγγελλόμενες πράξεις (άρθρο 40 §§ 1-2).

Για την άσκηση του δικαιώματος έκτακτου ελέγχου απαιτείται, όπως είπαμε, καταγγελία συγκεκριμένων πράξεων που παραβιάζουν το νόμο, το καταστατικό ή αποφάσεις της γενικής συνέλευσης (άρθρο 40 § 2), δηλαδή εδώ πρόκειται για έλεγχο νομιμότητας. Ως τέτοιες νοούνται οποιαδήποτε συγκεκριμένη ενέργεια ή παράλειψη οποιουδήποτε οργάνου της εταιρίας (διοικητικού συμβουλίου, γενικής συνέλευσης, τακτικών ελεγκτών). Η διάταξη ερμηνεύεται ευρέως ώστε να συμπεριληφθούν στις «πράξεις» κάθε ενέργεια ή παράλειψη που σχετίζεται με την άσκηση των καθηκόντων του οργάνου, κυρίως των διαχειριστικών καθηκόντων, αλλά και πράξεων που απλά συνιστούν επίκριση του διοικητικού συμβουλίου. Μάλιστα, οι πράξεις αυτές μπορεί να έγιναν και κατά το στάδιο ίδρυσης της εταιρίας. Ακόμη, στις «πράξεις» αυτές μπορούν να συμπεριληφθούν και ενέργειες ή παραλείψεις υπαλλήλων της εταιρίας, πληρεξουσίων και γενικότερα οι πράξεις προσώπων που ενήργησαν κατ' εξουσιοδότηση στο όνομα και για λογαριασμό της εταιρίας.

Για να γίνει δεκτή η αίτηση πρέπει να πιθανολογείται η τέλεση των καταγγελλόμενων πράξεων, που, αν αποδειχθεί από τον έλεγχο ότι τελέστηκαν, να είναι τέτοιες ώστε να παραβιάζουν το νόμο, το καταστατικό ή τις αποφάσεις της γενικής συνέλευσης, χωρίς να ενδιαφέρει η υπαιτιότητα κατά την παράβαση. Δηλαδή, αντικείμενο της πιθανολόγησης αποτελεί η συμπεριφορά του οργάνου, ή οποία κατά τους αιτούντες παραβιάζει το νόμο, το καταστατικό ή την απόφαση της γενικής συνέλευσης..

Δεν απαιτείται πλήρης απόδειξη της τέλεσης των καταγγελλόμενων πράξεων. Εξάλλου, από το γράμμα της διάταξης δεν προκύπτει ως προϋπόθεση, η συμπεριφορά των οργάνων να έχει προκαλέσει βλάβη στην εταιρία ή να ενδέχεται να προκαλέσει τέτοια βλάβη, αφού ο έλεγχος δεν αποβλέπει μόνο στην άσκηση αξιώσεων αποζημίωσης, αλλά και στην ενημέρωση της γενικής συνέλευσης ή της διοίκησης. Σύμφωνα με το άρθρο 40 § 2 εδ. 2, η υποβολή της αίτησης στο αρμόδιο δικαστήριο πρέπει να γίνει σε μια τριετία από τη χρονολογία έγκρισης των οικονομικών καταστάσεων της χρήσης μέσα στην οποία τελέστηκαν οι καταγγελλόμενες πράξεις. Αν η πράξη έχει τελεσθεί σε περισσότερες εταιρικές χρήσεις, αρκεί ότι ένα μέρος της έγινε στην παραπάνω εταιρική χρήση. Όσο δεν λαμβάνεται απόφαση για έγκριση των οικονομικών καταστάσεων της

χρήσης μέσα στην οποία τελέσθηκαν οι καταγγελλόμενες πράξεις, η προθεσμία των τριών ετών δεν αρχίζει και η υποβολή της αίτησης δεν εμποδίζεται. Εξάλλου, την υποβολή της αίτησης δεν εμποδίζει η τυχόν έγκριση του ισολογισμού και η απαλλαγή του διοικητικού συμβουλίου από την ευθύνη του. Τούτο, μάλιστα, ακόμη και αν ο αιτών είχε υπερψηφίσει τον ισολογισμό και είχε συνταχθεί με τους μετόχους που απήλλαξαν το διοικητικό συμβούλιο από την ευθύνη του. Πάντως, περίπτωση καταχρηστικής άσκησης του δικαιώματος δεν αποκλείεται.

3. Έλεγχος από τη μεγάλη μειοψηφία. Ο έλεγχος από τη μεγάλη μειοψηφία, που είναι έλεγχος σκοπιμότητας και επεκτείνεται στην εξακρίβωση, κατά πόσο οι διαχειριστικές πράξεις ωφελούν ή ζημιώνουν την εταιρία, επαυξάνοντας ή όχι το ενεργητικό της ή απλά τείνουν να χειροτερεύσουν την περιουσιακή της κατάσταση, προβλέπεται από το άρθρο 40 §3. Ο έλεγχος αυτός ανήκει σε μετόχους που εκπροσωπούν κατά την κατάθεση της αίτησης το 1/5 του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου. Το καταστατικό μπορεί να μειώσει, όχι όμως πέρα από το μισό, το ποσοστό αυτό (άρθρο 40 § 3 εδ. 2). Προθεσμία άσκησης του ελεγκτικού αυτού δικαιώματος δεν τάσσεται από το νόμο. Η πάροδος, όμως, μακρού χρόνου οδηγεί συνήθως σε αποδυνάμωση του δικαιώματος. Εξάλλου, η μεγάλη μειοψηφία δικαιούται να ζητήσει και τον έλεγχο της μικρής μειοψηφίας. Έπειτα, η έγκριση του ισολογισμού δεν συνιστά παραίτηση από το ελεγκτικό δικαίωμα των μετόχων και δεν κωλύει την επίκληση τού ασύνετου και μη χρηστού της διοίκησης. Ειδικότερα:

Η αίτηση είναι βάσιμη όταν καταγγέλλεται ότι η διοίκηση των εταιρικών υποθέσεων, τόσο ως εσωτερική διοίκηση όσο και ως εκπροσώπηση, δεν ασκείται όπως επιβάλλει η χρηστή και συνετή διαχείριση¹³³. Πρέπει, κατά συνέπεια, να γίνεται επίκληση και απόδειξη πραγματικών γεγονότων και καταστάσεων, που συνεκτιμώμενες με το σύνολο των συνθηκών καθιστούν πιστευτό ότι η διοίκηση δεν ασκείται όπως επιβάλλει η χρηστή και συνετή διαχείριση. Δεν απαιτείται και δεν αρκεί επίκληση ορισμένης πράξης με την οποία απλά να πιθανολογείται παράβαση του νόμου, του καταστατικού ή απόφασης της γενικής συνέλευσης. Έπειτα, από μόνη της η κακή πορεία (π.χ. η χειροτέρευση των οικονομικών δεικτών) της εταιρίας δεν αρκεί. Εξάλλου, η επίμεμπτη συμπεριφορά δεν είναι αναγκαίο να εξακολουθεί κατά τη συζήτηση τής

αίτησης. Μια τέτοια συμπεριφορά μπορεί να αχθεί στο δικαστήριο ακόμη και αν έχει ξεπεραστεί η δυσμενής επίπτωση της στην πορεία των εταιρικών υποθέσεων.

Η διαχείριση ασκείται αντίθετα προς τους κανόνες της χρηστής διοίκησης όταν ασκείται κατά παράβαση των χρηστών ηθών, συγκεκριμένα, όταν ασκείται κατά παράβαση των περί ηθικής αντιλήψεων του μέσου χρηστού και συνετού ανθρώπου, χωρίς απαραίτητα να παραβιάζεται ειδική διάταξη του νόμου, του καταστατικού ή απόφαση της γενικής συνέλευσης. Έπειτα, συνετή διοίκηση δε σημαίνει σκόπιμη διοίκηση. Σημαίνει διοίκηση που δεν γίνεται χωρίς περίσκεψη και διοίκηση που δεν εγκυμονεί κινδύνους για την εταιρία. Ως μέτρο πρέπει να λαμβάνεται ο μέσος συνετός διαχειριστής επιχείρησης με την ίδια δραστηριότητα κάτω από τις ίδιες οικονομικές συνθήκες και συγκυρίες.

Ο νόμος αξιώνει να καθίσταται στο δικαστήριο πιστευτό ότι η διοίκηση δεν είναι χρηστή και συνετή. Απλή πιθανολόγηση δεν αρκεί, αλλά και δεν απαιτείται πλήρης απόδειξη. Όπως ήδη αναφέραμε, η συμμετοχή των αιτούντων στη διοίκηση δεν συνιστά σήμερα αρνητική προϋπόθεση για την άσκηση του δικαιώματος ελέγχου. Το δικαστήριο θα κρίνει κατά περίπτωση.

Αμφισβήτηση υπάρχει σχετικά με το αν μπορεί να διορισθεί προσωρινή διοίκηση κατά το άρθρο 69 Α.Κ., με εξουσία να ασκήσει (και) έκτακτο έλεγχο της εταιρίας. Μέρος της νομολογίας και θεωρίας δέχεται ότι στο προσωρινό διοικητικό συμβούλιο, που διορίζεται με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας και ενδεχομένως με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, μπορεί να ανατεθεί και ο έκτακτος έλεγχος της εταιρίας. Ορθότερη όμως είναι η άποψη ότι το άρθρο 69 Α.Κ. δεν μπορεί να εφαρμοσθεί, αφού υπάρχουν ειδικότερες διατάξεις. Το προσωρινό διοικητικό συμβούλιο, είναι όργανο εκπροσώπησης της εταιρίας και όχι όργανο ελεγκτικό. Εξάλλου, όπως γίνεται δεκτό, σύγκρουση συμφερόντων δεν υφίσταται όταν έχουμε κακή διαχείριση ή διενέργεια παράνομων πράξεων από το διοικητικό. Κατά συνέπεια, δεν είναι, σύμφωνα με την άποψη αυτή, νόμιμο το αίτημα διορισμού προσωρινής διοίκησης με αρμοδιότητα τη διεξαγωγή έκτακτου (ή τακτικού) οικονομικού και διαχειριστικού ελέγχου.

• Δικαίωμα παροχής πληροφοριών

1. Η ενημέρωση των μετόχων γενικά - Ατομικό δικαίωμα ενημέρωσης.

A. Η ενημέρωση των μετόχων γύρω από την πορεία της εταιρικής επιχείρησης υπηρετεί πολλούς σκοπούς. Κατ' αρχή δίνει στο μέτοχο τη δυνατότητα να κρίνει αν θα παραμείνει στην εταιρία ή θα μεθοδεύσει τη μεταβίβαση των μετοχών του. Ακόμη, τον βοηθά στην απόφαση του αν θα συμμετάσχει στη γενική συνέλευση και πώς θα ψηφίσει σ' αυτή, αν θα ασκήσει τα δικαιώματα μειοψηφίας που του παρέχει ο νόμος ή και τα ατομικά μετοχικά δικαιώματα, αν θα συμμετάσχει στην τυχόν αύξηση του κεφαλαίου, αν θα ανανεώσει τη θητεία του διοικητικού συμβουλίου κλπ. Η ανάγκη ενημέρωσης είναι περισσότερο εύλογη αν ληφθεί υπόψη ότι στην Α.Ε. η μετοχική ιδιότητα δεν είναι συνυφασμένη με τη διαχειριστική εξουσία.

B. Η ενημέρωση πραγματοποιείται κατ' αρχή με διάφορους μηχανισμούς που δεν προϋποθέτουν αίτηση των μετόχων προς την εταιρία. Έτσι, όλοι οι μέτοχοι λαμβάνουν γνώση των καταχωρήσεων που διενεργούνται στο Μητρώο Ανώνυμων Εταιριών βάσει των άρθρων 7α και 7β ν. 2190/1920, καθώς και των δημοσιεύσεων στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης. Επίσης, λαμβάνουν γνώση των δημοσιεύσεων στον τύπο, όταν τέτοιες προβλέπονται από το δίκαιο των κοινών ή και των ειδικών ανώνυμων εταιριών.

Παραπέρα, οι μέτοχοι εξοπλίζονται με το ατομικό δικαίωμα ενημέρωσης, με διατάξεις αναγκαστικού δικαίου, τόσο πριν τη γενική συνέλευση (άρθρο 27 § 1) όσο και κατ' αυτή (άρθρο 37 § 2). Επίσης, έχουν τη δυνατότητα να λαμβάνουν αντίγραφα των πράξεων και των στοιχείων που υποβάλλονται σε δημοσιότητα και τηρούνται στο φάκελο και αντίγραφα των πρακτικών των γενικών συνελεύσεων, σύμφωνα με το άρθρο 7β §12. Ακόμη, γίνεται δεκτό ότι ο μέτοχος έχει αξίωση για επίδειξη βιβλίων και λοιπών εγγράφων κατά τα άρθρα 902 και 903 Α.Κ., αν συντρέχει μια από τις εκεί προϋποθέσεις και υπάρχει ειδικό έννομο συμφέρον.

Όμως, ο μέτοχος δεν έχει δικαίωμα ενημέρωσης. Ούτε είναι δυνατό τέτοιο δικαίωμα να προβλεφθεί στο καταστατικό. Εξάλλου, στο καταστατικό δεν μπορεί και να προβλεφθεί διευρυμένο δικαίωμα ενημέρωσης υπέρ της μειοψηφίας.

Σήμερα, ως ατομικό και όχι ως δικαίωμα μειοψηφίας αναγνωρίζεται και το δικαίωμα οποιουδήποτε μετόχου, να υποβάλλει αίτηση στην εταιρία πέντε τουλάχιστο πλήρεις ημέρες πριν από κάθε γενική συνέλευση, ζητώντας συγκεκριμένες και όχι γενικής φύσης πληροφορίες, για τις υποθέσεις της εταιρίας, στο μέτρο που αυτές είναι χρήσιμες για την πραγματική εκτίμηση των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης. Έτσι, υποστηρίζεται ότι δεν είναι συγκεκριμένο το αίτημα, να υποβληθεί έκθεση του διοικητικού συμβουλίου για τα συμβαίνοντα στην εταιρία, έστω και σε ορισμένο τομέα δράσης. Είναι προφανές ότι τις πληροφορίες αυτές πρέπει να τις κατέχει η εταιρία. Οι αιτούμενες πληροφορίες παρέχονται από το διοικητικό συμβούλιο στη γενική συνέλευση (άρθρο 39 § 4 εδ. 1) ακόμη και αν απουσιάζει ο μέτοχος που τις ζήτησε. Το διοικητικό συμβούλιο, μπορεί να αρνηθεί την παροχή των πληροφοριών για συγκεκριμένο αποχρώντα και ουσιώδη λόγο, που αναγράφεται στα πρακτικά, χωρίς η σχετική παράλειψη να συνδέεται με έννομες συνέπειες. Η γενική συνέλευση ως αναρμόδιος λαμβάνει και αιτιολογεί τέτοια αρνητική απόφαση. Αν αυτό συμβεί, η απόφαση θα είναι άκυρη. Αποχρών και ουσιώδης λόγος μπορεί να είναι, όχι όμως αναγκαία, η εκπροσώπηση των αιτούντων στο διοικητικό συμβούλιο, εκπροσώπηση που μπορεί να στηρίζεται και στο άρθρο 69 ΑΚ. Ακόμη, τέτοιος λόγος μπορεί να είναι η κυρίαρχη θέση του αιτούντος στην εταιρία. Γενικότερα, άρνηση δικαιολογείται και επιβάλλεται όταν η παροχή των αιτούμενων πληροφοριών είναι αντίθετη στο εταιρικό συμφέρον.

Ακόμη οι πληροφορίες μπορεί να αναφέρονται σε οποιοδήποτε θέμα της ημερήσιας διάταξης, αρκεί να είναι απλά χρήσιμες για την εκτίμηση του θέματος αυτού. Η χρησιμότητα των πληροφοριών θα κριθεί αντικειμενικά και σε περίπτωση αμφιβολίας η κρίση θα είναι υπέρ αυτής.

Το παραπάνω δικαίωμα δεν είναι αυτοτελώς μεταβιβάστο και η ενάσκηση του δεν απαιτεί ιδιαίτερη αιτιολόγηση.

2. Το δικαίωμα ενημέρωσης ως δικαίωμα μειοψηφίας.

A. Το δικαίωμα ενημέρωσης ως δικαίωμα μειοψηφίας ρυθμίζεται από τις διατάξεις του άρθρου 39 §§ 4-6 που πρέπει να ερμηνεύονται ευρέως, ώστε να επιτυγχάνεται πληρέστερη ενημέρωση των μετόχων. Το δικαίωμα αυτό διαφέρει, ανάλογα με το αν ασκείται από τη μικρή ή τη μεγάλη μειοψηφία, δηλαδή αν ασκείται από το 1/20 ή το 1/5 του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου. Το καταστατικό μπορεί, όπως είπαμε, να μειώσει, όχι όμως πέρα από το μισό, τα ποσοστά (άρθρο 39 § 9).

Ειδικότερα:

α. Στην πρώτη περίπτωση, η μειοψηφία του 1/20 υποβάλλει στο διοικητικό συμβούλιο πέντε ημέρες πριν από την τακτική γενική συνέλευση (η προθεσμία αυτή δεν αναφέρεται στην οικεία διάταξη. Συνάγεται, όμως, από την ιστορική και λογική ερμηνεία. από τη γραπτή και πλήρη, όσο αφορά το αίτημα, αίτηση και το διοικητικό συμβούλιο έχει την υποχρέωση να ανακοινώσει στη γενική συνέλευση τα ποσά που καταβλήθηκαν κατά την τελευταία διετία από οποιαδήποτε αιτία στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου ή τους διευθυντές ή άλλους υπαλλήλους, καθώς και κάθε άλλη παροχή προς τα πρόσωπα αυτά ή κάθε σύμβαση ανάμεσα σ' αυτά και στην εταιρία. Το διοικητικό συμβούλιο μπορεί και εδώ να αρνηθεί την παροχή των πληροφοριών για αποχρώντα και ουσιώδη λόγο, που αναγράφεται στα πρακτικά. Τέτοιος λόγος μπορεί, επίσης, να είναι, κατά τις περιστάσεις η εκπροσώπηση των αιτούντων μετόχων στο διοικητικό συμβούλιο, έστω και βάσει του άρθρου 69 ΑΚ ή η κυρίαρχη θέση του αιτούντος στην εταιρία. Σε κάθε περίπτωση θα συνεκτιμηθεί αν ο αιτών μέτοχος, μετέχοντας στη διοίκηση, είχε και πραγματική πρόσβαση στις αιτούμενες πληροφορίες.

Η μειοψηφία μπορεί, όπως είπαμε, να ζητά την ανακοίνωση κάθε είδους σύμβασης της εταιρίας με τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου τους διευθυντές ή τους υπαλλήλους της. Η σύμβαση, που μπορεί να είναι διαρκής, χωρίς να έχει ακόμη λήξει ή στιγμιαία, χωρίς να έχουν εκπληρωθεί όλες οι πηγάζουσες από αυτή υποχρεώσεις, αρκεί να ήταν υφισταμένη σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο μέσα στη διετία πριν την υποβολή της αίτησης.

β. Στη δεύτερη περίπτωση, η μειοψηφία του 1/5, με γραπτή αίτηση της, που υποβάλλεται στο διοικητικό συμβούλιο της εταιρίας μέσα στην ίδια προθεσμία των

πέντε ημερών μπορεί να ζητήσει και το διοικητικό συμβούλιο υποχρεούται να παράσχει στη γενική συνέλευση, πληροφορίες για την πορεία των εταιρικών υποθέσεων και την περιουσιακή κατάσταση της εταιρίας. Το διοικητικό συμβούλιο, μπορεί, επίσης, να αρνηθεί τις πληροφορίες μόνο για αποχρώντα λόγο, που καταχωρείται στα πρακτικά.

Τέτοιος λόγος μπορεί να είναι, κατά τις περιστάσεις, η εκπροσώπηση των αιτούντων μετόχων στο διοικητικό συμβούλιο, εφόσον όμως, τα αντίστοιχα μέλη του διοικητικού συμβουλίου έχουν λάβει τη σχετική πληροφόρηση κατά τρόπο επαρκή (άρθρο 39 § 5).

Οι πληροφορίες για την πορεία των εταιρικών υποθέσεων και την περιουσιακή κατάσταση της εταιρίας δεν είναι κατ' αρχή απαραίτητο να αναφέρονται στα θέματα της ημερήσιας διάταξης. Όμως, αν δεν συνδέονται μ' αυτά έστω και έμμεσα, θα κριθεί δικαιολογημένη η άρνηση παροχής των πληροφοριών. Εξάλλου, οι πληροφορίες αυτές δεν απαιτείται να είναι συγκεκριμένες.

Β. Ως μέτοχοι στους οποίους ανήκουν τα δικαιώματα μειοψηφίας του άρθρου 39 §§ 4, 5 νοούνται οι κύριοι μετοχών κάθε είδους, ακόμη οι κύριοι μετοχών χωρίς δικαίωμα ψήφου, καθώς και οι κύριοι ανεξόφλητων και δεσμευμένων μετοχών. Εξάλλου, τα δικαιώματα αυτά, ως παρεπόμενα δικαιώματα, τα έχουν και εκείνοι που έχουν στις μετοχές δικαίωμα ενεχύρου ή επικαρπίας, στο μέτρο που δικαιούνται συμμετοχής και ψήφου στη γενική συνέλευση. Γενικότερα, όμως, όπως σωστά γίνεται δεκτό, το δικαίωμα ψήφου στη γενική συνέλευση δεν είναι προϋπόθεση των παραπάνω δικαιωμάτων μειοψηφίας ούτε αρκεί γι' αυτά. Πάντως, όπως ήδη σημειώσαμε, τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου έχουν ίδιο αυτοτελές και προσωποπαγές δικαίωμα ενημέρωσης (άρθρα 901-903 ΑΚ), που ασκείται και κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, εναντίον του μέλους ή των μελών του δσ που εμποδίζουν τη γνώση της πορείας των εταιρικών υποθέσεων.

Γ. Όπως ήδη σημειώσαμε, σήμερα δεν συνιστά προϋπόθεση του παραδεκτού της αίτησης παροχής πληροφοριών η κατάθεση των μετοχών του αιτούντος και η διατήρηση τους κταθειμένων. Αρκεί οι αιτούντες να αποδείξουν με οποιοδήποτε τρόπο ότι κατά την άσκηση του σχετικού δικαιώματος μειοψηφίας έφεραν τη μετοχική ιδιότητα. Πάντως, αν προς απόδειξη γίνεται επίκληση της κατάθεσης των μετοχών, η τυχόν ανάληψη τους πριν την παροχή των πληροφοριών δεν αποκλείεται να ερμηνευθεί ως παραίτηση από το δικαίωμα ενημέρωσης.

Δ. Οι πληροφορίες που μπορεί να ζητήσει η μειοψηφία ορίζονται στο νόμο περιοριστικά και δεν είναι δυνατό να ζητηθούν και άλλες παραπέρα. Έτσι, δεν μπορεί να ζητηθεί, π.χ., κατάλογος με τα ονόματα των μετόχων και τα ποσοστά συμμετοχής τους στο κεφάλαιο. Ειδικότερα, όσο αφορά τις πληροφορίες κατά τη διάταξη του άρθρου 39 § 4 εδ. 2, η αίτηση μπορεί να αναφέρεται συνολικά σε όλα τα πρόσωπα που αναφέρονται στη διάταξη ή σε συγκεκριμένα, ρητά κατονομαζόμενα. Στα πρόσωπα αυτά δεν περιλαμβάνονται και οι συγγενείς όσων κατονομάζονται στη διάταξη. Πληροφορίες για τις παροχές προς τους συγγενείς αυτούς μπορεί, ενδεχόμενα να ζητηθούν με βάση τη διάταξη του άρθρου 39, που εισάγει ατομικό δικαίωμα των μετόχων.

Η υποχρέωση παροχής των πληροφοριών βαρύνει την εταιρία και εκπληρώνεται από το διοικητικό συμβούλιο δια του προέδρου του ή τυχόν άλλου εντεταλμένου μέλους του. Δεν μπορεί να παρασχεθούν από τη γενική συνέλευση. Κατά συνέπεια, παρέχονται ακόμη και αν απουσιάζουν από αυτή οι αιτούντες αφού ενδιαφέρουν όλους τους μετόχους.

Ε. Όπως ήδη σημειώσαμε, το διοικητικό συμβούλιο μπορεί να αρνηθεί να παράσχει, καθ' ολοκληρία ή εν μέρει τις πληροφορίες για αποχρώντα ουσιώδη λόγο (άρθρο 39 §§ 4-5). Η αιτιολογία της άρνησης πρέπει να αναγράφεται στα πρακτικά της γενικής συνέλευσης κατά τρόπο συγκεκριμένο και όχι αόριστο. Ο αποχρών λόγος είναι αόριστη νομική έννοια, που θα ερμηνευθεί με βάση τα συναλλακτικά ήθη και την καλή πίστη και όχι με ιδιαίτερη ευρύτητα προς όφελος της μειοψηφίας. Έτσι, θα μπορούσε να λεχθεί ότι, εκτός από τη συμμετοχή του αιτούντος στην εκπροσώπηση της εταιρίας, αποχρών λόγος συντρέχει σε περίπτωση απαράδεκτης ως καταχρηστικής της αίτησης, όταν η βλάβη της εταιρίας από την παροχή των πληροφοριών είναι σημαντικά μεγαλύτερη από την βλάβη των μετόχων από τη μη παροχή των πληροφοριών, καθώς και όταν συντρέχει αντικειμενική, πραγματική ή νομική, αδυναμία παροχής των πληροφοριών. Πάντως, τις πληροφορίες του άρθρου 39 § 4 εδ. 2 η εταιρία μπορεί να τις αρνηθεί μόνο αν η αίτηση είναι καταχρηστική.

Αν το διοικητικό συμβούλιο αρνείται αναιτιολόγητα την παροχή των αιτούμενων πληροφοριών ή αν δώσει αναληθείς ή ελλιπείς πληροφορίες, κάθε μέτοχος μπορεί να προσφύγει κατά της εταιρίας στο μονομελές πρωτοδικείο της έδρας της, το οποίο, δικάζοντας με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, αποφαινεται αν το διοικητικό

συμβούλιο δικαιολογημένα αρνήθηκε την παροχή των πληροφοριών. Αν κριθεί ότι οι πληροφορίες οφείλονται, το δικαστήριο με την ίδια απόφαση υποχρεώνει την εταιρία να τις παράσχει. Εξάλλου μπορεί, ακόμη και πριν την προσφυγή στο άρθρο 39 § 6, να ζητηθεί ακύρωση της απόφασης της γενικής συνέλευσης που λαμβάνεται σχετικά με θέματα για την εκτίμηση των οποίων είχαν ζητηθεί μη παρασχεθείσες πληροφορίες¹⁷⁵. Έπειτα, αστική και ποινική ευθύνη των μελών του διοικητικού συμβουλίου δεν αποκλείεται (άρθρα 914 Α.Κ. και 58α εδ. γ ν. 2190/1920).

• Προσθήκη θέματος την ημερήσια διάταξη

Όπως ήδη σημειώσαμε, οι νέες διατάξεις του άρθρου 39 § 2 εισάγουν ένα ακόμη δικαίωμα μειοψηφίας. Ειδικότερα, με αίτηση των μετόχων που εκπροσωπούν το 1/20 του καταβεβλημένου κεφαλαίου, το διοικητικό συμβούλιο υποχρεούται να εγγράψει στην ημερήσια διάταξη γενική συνέλευση, που έχει ήδη συγκληθεί, πρόσθετα θέματα, αν η σχετική αίτηση περιέλθει σ' αυτό 15 τουλάχιστον ημέρες πριν από τη γενική συνέλευση. Τα πρόσθετα θέματα πρέπει να δημοσιεύονται ή να γνωστοποιούνται, όπως και η πρόσκληση της γενικής συνέλευσης, επτά (7) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη γενική συνέλευση. Η δημοσίευση ή γνωστοποίηση γίνεται με ευθύνη του διοικητικού συμβουλίου. Αν τα θέματα αυτά δεν δημοσιευθούν, οι αιτούντες μέτοχοι δικαιούνται να ζητήσουν την αναβολή της γενικής συνέλευσης, σύμφωνα με την παραγρ. 3 του άρθρου 39 και να προβούν οι ίδιοι στη δημοσίευση με δαπάνη της εταιρίας. Η αναβολή αυτή δεν αναλώνει το δικαίωμα αναβολής που έχει η μειοψηφία, για το οποίο έγινε λόγος παραπάνω¹⁷⁶.

Αν το διοικητικό συμβούλιο δεν εγγράψει στην ημερήσια διάταξη τα θέματα που ζήτησε η μειοψηφία ή αν τα πρόσθετα αυτά θέματα δεν δημοσιεύθηκαν όπως παραπάνω, η απόφαση της γενικής συνέλευσης είναι ακυρώσιμη (άρθρο 35α), εκτός αν πρόκειται για καθολική γενική συνέλευση

• **Εξαγορά από την εταιρία μετοχών της μειοψηφίας**

Μέτοχος ή μέτοχοι της μειοψηφίας μη εισηγμένης εταιρίας είναι δυνατό στις περιπτώσεις που ορίζει ο νόμος περιοριστικά να ζητήσουν με αγωγή την εξαγορά των μετοχών τους από την εταιρία (άρθρο 49α). Με τη διάταξη αυτή αναγνωρίζεται υπέρ του μετόχου περιορισμένο δικαίωμα εξόδου, για εξαιρετικά περιορισμένους λόγους.

1. Βασική ουσιαστική προϋπόθεση είναι, η παραμονή στην εταιρία των μετόχων της μειοψηφίας να καθίσταται κατά τρόπο προφανώς ιδιαίτερα ασύμφορη, ως αποτέλεσμα της συνδρομής ενός από τους παρακάτω λόγους:

α. Η γενική συνέλευση να αποφάσισε τη μεταφορά της έδρας της εταιρίας σε άλλο κράτος από εκείνο στο οποίο ήταν μέχρι τότε.

β. Η γενική συνέλευση να αποφάσισε την εισαγωγή περιορισμών στη μεταβίβαση των μετοχών. Δηλαδή, να μετέτρεψε τις υπάρχουσες μετοχές σε δεσμευμένες. Το ίδιο και αν η συνέλευση αποφάσισε, δεσμευμένες να είναι και οι μετοχές που θα προέλθουν από μελλοντικές αυξήσεις του κεφαλαίου.

γ. Η γενική συνέλευση να αποφάσισε την αλλαγή του σκοπού της εταιρίας, με την έννοια του αντικειμένου της εταιρικής επιχείρησης.

δ. Να συντρέχει οποιαδήποτε άλλη περίπτωση δυνατότητας εξαγοράς που ορίζει το καταστατικό. Η διάταξη του καταστατικού πρέπει να προβλέπει και σχετική προθεσμία για την άσκηση της αγωγής. Εξάλλου, η διάταξη αυτή του καταστατικού, στο μέτρο που υπηρετεί τα συμφέροντα της μειοψηφίας, είναι αναγκαστικού δικαίου και τροποποιείται μόνο με ομόφωνη απόφαση των μετόχων που παρίστανται ή εκπροσωπούνται στη γενική συνέλευση.

2. Οι αιτούντες την εξαγορά μέτοχοι πρέπει να παρέστησαν στη γενική συνέλευση και να αντιτάχθηκαν στη λήψη απόφασης σχετικά με τα παραπάνω υπό 1 α-δ θέματα, εκτός αν ο λόγος εξαγοράς προβλέπεται στο καταστατικό και δεν σχετίζεται με τέτοια απόφαση. Οι μέτοχοι που δεν παρέστησαν στη γενική συνέλευση ή που παρέστησαν και δεν αντιτάχθηκαν δεν έχουν το δικαίωμα εξαγοράς των μετοχών τους.

3. Άσκηση αγωγής από τους έχοντες το σχετικό δικαίωμα μετόχους ενώπιον του πολυμελούς πρωτοδικείου της έδρας της εταιρίας, που δικάζει κατά την τακτική διαδικασία, μέσα σε τρεις (3) μήνες από την καταχώρηση στο Μητρώο της σχετικής

τροποποίησης του καταστατικού και στην περίπτωση γ' του άρθρου 49α § 2 μέσα στην προθεσμία που προβλέπει το καταστατικό. Για την έναρξη της προθεσμίας δεν λαμβάνεται υπόψη η δημοσίευση στο ΤΑΕ και ΕΠΕ, αφού οι αιτούντες παρίσταντο στη γενική συνέλευση και έλαβαν γνώση της απόφασης της γενικής συνέλευσης. Αίτημα της αγωγής θα είναι η υποχρέωση της εταιρίας να εξαγοράσει τις μετοχές, όλες ή μέρος, του ενάγοντος έναντι ορισμένου ανταλλάγματος.

Η παρέμβαση του δικαστηρίου κρίθηκε από το νομοθέτη αναγκαία για να αποτραπεί η αλόγιστη εξαγορά των μετοχών και η μείωση έτσι της εταιρικής περιουσίας σε βλάβη των εταιρικών δανειστών.

4. Οι λόγοι που επιτρέπουν την άσκηση της αγωγής, δηλαδή εκείνοι που αναφέρονται στο άρθρο 49α § 2 α-γ, να καθιστούν την παραμονή των εναγόντων στην εταιρία, κατά τρόπο προφανή, ιδιαίτερα ασύμφορη. Τη συνδρομή και της προϋπόθεσης αυτής ερευνά το δικαστήριο, το οποίο πρέπει να ερμηνεύει τη διάταξη στενά, αφού το όλο άρθρο εισάγει εξαιρετική ρύθμιση.

5. Το δικαστήριο, αφού κρίνει ως παραδεκτή και νόμιμα βάσιμη την αγωγή, θα ορίσει το αντάλλαγμα της εξαγοράς και τους όρους καταβολής του. Το αντάλλαγμα πρέπει να είναι δίκαιο και να ανταποκρίνεται στην πραγματική αξία των μετοχών που εξαγοράζονται. Για τον προσδιορισμό της αξίας των μετοχών, το δικαστήριο μπορεί να διατάξει πραγματογνωμοσύνη, που διενεργείται από την επιτροπή ή τα πρόσωπα του άρθρου 9 § 1 ή § 4, αντίστοιχα. Οι ενάγοντες μέτοχοι, και οι διάδοχοι τους που δεσμεύονται από το δεδικασμένο, αν δεν αποδέχονται το τίμημα, μπορούν να αρνηθούν την εξαγορά. Σε μια τέτοια περίπτωση επιβαρύνονται με τα έξοδα της δίκης για τον προσδιορισμό της αξίας των μετοχών. Το δικαστήριο με την απόφαση του για προσδιορισμό της αξίας των υπό εξαγορά μετοχών μπορεί να τάξει και προθεσμία μέσα στην οποία πρέπει να ολοκληρωθεί η εξαγορά, δηλαδή να μεταβιβασθούν οι μετοχές στην εταιρία και να καταβληθεί το αντάλλαγμα. Αν η εξαγορά δεν ολοκληρωθεί μέσα στην προθεσμία αυτή εξαιτίας πταίσματος της υπόχρεης σε εξαγορά εταιρίας, μπορεί, αν το ζητήσει ο ενάγων, να αποφασίσει τη λύση της και την είσοδο της στο στάδιο της εκκαθάρισης, ορίζοντας συγχρόνως και τους εκκαθαριστές.

Στην περίπτωση της εξαγοράς, σύμφωνα με τα παραπάνω, εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις του άρθρου 16 § § 4-9. Με βάση τις διατάξεις αυτές θα ορισθεί ο χρόνος μετά την παρέλευση του οποίου η εταιρία οφείλει να μεταβιβάσει τις μετοχές που εξαγόρασε, οι συνέπειες της μη μεταβίβασης κλπ.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Σε αυτό το σημείο έχοντας αναλύσει λεπτομερώς τα δικαιώματα της μειοψηφίας και διαπιστώνοντας τις αλλαγές που θεσπίστηκαν με το νέο νόμο συμπεραίνουμε ότι η ενίσχυση της θέσης του μετόχου και της προστασίας της μειοψηφίας υπήρξε βασικό αίτημα αλλά ταυτόχρονα και επιτακτική ανάγκη κατά την αναμόρφωση του δικαίου της Α.Ε.

Ο νόμος 2190/1920 δεν ήταν ποτέ ιδιαίτερα φιλικός προς τους μετόχους και τη μειοψηφία, αυτό δε είναι γνωστό όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά και διεθνώς. Τα δικαιώματα μειοψηφίας συνήθιζαν να έχουν έως τώρα χαρακτήρα κυρίως αντισταθμιστικό, όταν τα καταρχήν δικαιώματα του (κάθε) μετόχου δεν επαρκούσαν για να καταστήσουν την έννομη θέση του ικανοποιητική και την προστασία της επένδυσης του αποτελεσματική. Θα μπορούσε να πει κανείς μάλιστα ότι τα δικαιώματα του μετόχου και τα δικαιώματα μειοψηφίας βρίσκονταν σε μία αντιστρόφως ανάλογη θέση. Όμως αυτό που παρατηρήθηκε στην Ελλάδα είναι ότι τόσο η γενική θέση του μετόχου όσο και τα δικαιώματα μειοψηφίας υπήρξαν σε κάποιο βαθμό ανεπαρκή.

Ήταν συνεπώς επιβεβλημένο να υπάρξει κάποια βελτίωση στη θέση των μετόχων αλλά εξίσου απαραίτητο να ισχυροποιηθεί η δύναμη και ο έλεγχος που ασκεί η μειοψηφία σε ένα σύνολο ζητημάτων που απασχολούν σήμερα όλες τις σύγχρονες ανώνυμες εταιρίες. Σίγουρα η βελτίωση αυτή δεν θα έπρεπε να είναι απότομη και μαζική, διότι διαφορετικά θα υπήρχε κίνδυνος ανατροπής ισορροπιών και προσδοκιών στις υπάρχουσες επιχειρήσεις, με δυσμενή αποτελέσματα. Υπήρχε συνεπώς ανάγκη προσεκτικής επιλογής. Θα μπορούσαμε λοιπόν να θεωρήσουμε την αναμόρφωση του νόμου, όσον αφορά τα δικαιώματα της μειοψηφίας, ως ένα πρώτο και σημαντικό βήμα προς τη δικαιότερη κατανομή υποχρεώσεων και δικαιωμάτων στους μετόχους της ανώνυμης εταιρείας αλλά και ως μία φιλότιμη προσπάθεια για να κλείσει η ψαλίδα μεταξύ δύναμης πλειοψηφίας και αδυναμία μειοψηφίας.

Η γενική θέση του μειοψηφίας βελτιώθηκε σε πολλά σημεία και μένει πλέον να δούμε κατά πόσο το γεγονός αυτό θα αποτελέσει κίνητρο για νέους μετόχους ώστε να μπορούμε να πούμε ότι η αναμόρφωση πέτυχε τον αρχικό σκοπό για τον οποίο θεσπίστηκε.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Βασίλης Αντωνόπουλος (2002). «Εμπορικός Κώδικας» (Εκδ. Σάκουλα)
2. Ελίζα Δ. Αλεξανδρίδου (2007) «Δίκαιο Εμπορικών Εταιρειών» (Εκδ. Σάκουλα)
3. Βασίλης Αντωνόπουλος (2009) «Δίκαιο Α.Ε. & Ε.Π.Ε.» (Εκδ. Σάκουλα)
4. Internet
5. «Ναυτεμπορική» (Εφημερίδα)